ԹՎ. 1710 — 1883 ԱՊՐԻԼ 27 ՉՈՐՇԷՆԹԻՀ — ԱՅԹԸՆՃԸ ՄԵՆԻ

ԹԷՐԱԷՄԱՆԸ ԷՖՐԷՍԻ

ՄԻՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԻ ԻԼՄԻՅԻ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԻ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՎ ԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՕՆԻ ՅԻՑԱԹԼԱՐԸ

Մէջիմիէ 20 գրուշտան

ՍԱՄԱՊՕՐ ԽԶԻՒՆ

Կիր սէնէլիք	180 ղրշ.
Ալիք պալըզ	90 »
Իսկ պալըզ	30 »

ՎԻԼԱՅԱԹ ԽԶԻՒՆ

Բոլոր իլ իրսալ օրուն հանգրար իշիւն

Կիր սէնէլիք	220 ղրշ.
Ալիք պալըզ	110 »

30 ԲԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ՅԻՑԱԹԼԱՐԸ

Գիւղը սաթըրը իշիւն

1 վէ 2 վէ 3 թուականի սահիֆէյէ . . 5 ղրշ.
4 թուականի սահիֆէյէ . . . . 2 »
ԻԼԱՆԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ու�մուրը սարրաֆիյէյէ այնա իլանաթ.
2 վէ 3 թուականի սահիֆէյէրէ . . 6 ղրշ.
4 թուականի սահիֆէյէյէ . . . . 4 »
Զիրատէ միւասալաթ իշիւն իլանաթա այրը բասարըլըգ օլուր։
Մէվատտը նամիսյա տայիր պէնալիր սէնէնէյէ գասրուլ օլունանագ վէ սէրմ սարանանան էնլագ իսաէ օլունմայանագ տուր։

30 ԲԱՐԱ

Խարբէխանէպի, հէյէթը թահրիրիյէսի վէ մաթպասասը, Սթամպօլում Պապը Ալի ճատտէսինդէ նումէրո 20 խանէսի տիր։ — Կազէթանրն ուսուրը իսարէ վէ թահրիրիյէսինէ այնա քեսգինի մէվատտ հազրլանա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունանաղը կիսի, քեսգինի մէքեաթիպսին տախ անրն նամրնա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իսրէ։

ԿԻՒՆԷԼԻՒՐ ՀԱՎԱՏԻՆ

Տիւնքի կիւն պիշիրիմէ տուէ. ը մուազզամ սէֆիրլէրի ազամ 11 պուլուգտա Պապը Ալիսէ իճթիմա իտէրէք, ճէպէլը Լիպանան միւթէասիրրբիլըլընա թայինի գազարարլաշտրրըլան էսիրնէ մէրքէզ միւթէասիրրբիր վասա էֆհազրէթլէրինին մէմուրիյէթինէ տաբը օլան բրօթօգօլը սասթ եարդմտա իթթիֆագը արա իլէ գասրլ վէ իսկա իթմիշլէր տիր։

Կէչէն բազար կիւնիւ ճէպէլը Լիպանան մէսէլէսի իշիւն վուգուսլան սիւֆէրա իճթիմանտա Բուսիա սէֆիրի Մ. Նէլիտօֆ՝ ճէպէլ Նիզամնամէսի խիլաֆընտա սէրթ մատսէ մէվճուտ օլարը. Վէ էվվէլա տիվանը իսթինաֆա պիր բէյքը սանինին, վէ սանիէն մէճլիսը իտարէ բիսէմթինէ պիր մուավինին նասրը, վէ սալսէն միլիս սաքէրի պիճիմէ միլէթլէրտէն թահրիր օլունմագլարմ կէլտիյի հալտէ իքի միլէթտէն թահրիր օլունմասը վէ բրպրեն չէմա թարաֆընտա վագը պիր գազանրն ճէպէլը Լիպանան տախիրինտէ պուլունմասը բազմ կէլտիյի հալտէ խարիճտէ գալմասը նիզամնամէ ահքեամրնա մուվաֆքգ օլմասրգը պէյան իթմիշ վէ պու միւթալէաթը. նը բազար իրթէսի ազամը հէմ գապը Ալիսէ վէ հէմ սիֆէրայա պիրէր մուխթիրէ իլէ թէպլիղ էյլէմիշ տիր։

—

Լօրա Տրֆրինին եարընքի բէնճէնգիհ դիւնիա հուզուրը հազրէթը Բահչահիյէ գապուլ օլունանագը իշիրիլմիշ տիր։

—

Խրբն Լ.-Բ.-ին գավրինճէ Պարթն Հիբշին վէքիլէրի թարաֆընտան կէչէն հաֆթա Պապը Ալիսէ պիր լայէհա թագտիմ օլունմուշ տրը։ Իշպու լայէհատա, պունտան էվվլ թէքէվվիւն իտէն իսթիրաֆթէն հաքէմ մարիֆէթիյլէ ֆալ օլունմասը վէ վրանիա խաթիրայա Սէլանիք չըմէնտրֆէրինին իսթիսագը իշիւն ինչաթրն գումբանիա թարաֆընտան տէրէօհատ իտրիմսի, վէ ինչաթը մէգքիւրէ իշիւն իդճապ իտէն սերմայէնին եիւզտէ 6 ֆայիզ իլէ գումբանիա թարաֆընտան իդրաղ օլունմասը, վէ մուգավէմէթը մէվճուտ մուճիպինճէ, հիւքիւմէթը Սէնիրէնին հարրանտան հիսսէսէնա օլմասը իշիւն պէհէր քիլօմէթրօ իւզէրինէ թային օլունան 12000 ֆրանգը 7000 ֆրանգա թէնզիլի իլէ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին մզգտարը հիսսէսի թէզեիա իտրիմսի տրզ օլունմշ տրը։

—

Բաթէնթա նիզամնամէսի հագգընտա ճանիպը Պապը Ալիսէն իթթա օլունան թահրիրատը ումումիյէտ վէրիլէճէք ճէվապ հազգընտա իճրան միւգաքէրաթ իշիւն պիճիմէ սէֆարէթ թէրճէմանրը տիւն իթալիա սէֆարէթինէ իճթիմա իթմիշլէր տիր։

Սէֆիրլէր՝ բաթէնթա վէրիլմէսինին ախզը զրմիրնտա Պապը Ալի թարաֆընտան քէնտիլէրինէ թագտիմ օլունան նօթանը ահքեամրնը գապուլ իլէ պէրապէր։ օ պապտէ պէրվէճճը ախի գույուտը իհթիրազիյէյի պէյան իթմէքտէ իսիշլէր։

Ինկիլթէրրա՝ բաթէնթա վէրկիսինին Յուլյանը ումումիյէ իտարէսի թարաֆընտան թահսիլ օլունմասընը թէքրիֆ իսթէյօր։

Իթալիա բաթէնթա գանունամէսինին 3 մէնէտէ պիր տէֆա թատիլ օլունմասընը թալեպ իսթէյօր Բուսիա իլէ Իրան՝ վէ վերկինին թայինը մզգտարը վէրկի վերէնլերին սընքի պընքի թագսիմի վէ էնանի ուսուլինին ֆէսէխի իչիւն գօնսօլօսլարը միւտախէլէի միւէսսիրէսինի թէքրիֆ իթմէքտէ, վէ Ալսթրիա-Մաճար իշպու վերկիսէն մուաֆի օլան սունուֆա միւթէալիգ պէնտլէրին միմքին մերթէպէ սերահաթէն թայինինի արզու իթմէքտէ, վէ թօրտան սաթան թիւճճարլարընն պու. վերկիսէն մուաֆի օլմարլարընը վէ Վիէննատա պուլունան Օսմանլը թիւճճարանընընն տախի բաթէնթա վերկիսի վերմէմէլերինի վէ պու պապտէ թէհատուս իտէն հէր տավանընն Տերսաատէթ Թիճարէթ Օտասընա հէվալէ օլունուպ թէպասի էճնէպկիյէտէն օլանլարընն նէզտինտէ պիրէր թերճէման պուլունմասընը թալեպ իլէմէքտէ տիր։ Ակէմանիա սէֆիրի հիւքիւմէթը մէթպուասընտան հէնուզ չրգան բէնճէնպիհ կիւնիւ թալիմաթ ալմըշ օլուուլունան, թալիմաթը մէգքիւրէյի էյան Պապը Ալիսէ թէպիրլ իթմէմիշ տիր։ Սաանիա՝ ինկիլթէրրա իլէ Իթալիայա հէմէֆքտա պուլունմագտա տրը։ Ֆրանսա տա՝ տիկէր տէվլէթլէրին պէյան իթթիրլէրի գույուտը իհթիրազիյէ միւշթերէք օլարընը պէյան իտէյօր։ Սաիր քիչիք տէվլէթլէր իսէ՝ պէօրիք տէվլէթլէրին գապուլ իտէճէքլէրի չէյի քէնտիլէրի տախի գապուլ իտէճէքլէրինին էվվէլճէ սէրտ ու պէյան իլլէմիշլէր տիր։

—

Բարիզ կազէթարընա Տերսաատէթտէն ապրիլ 28 թարիխիյէ ախիտէքի թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր։

«Տէվէրան իտէն պիր չայիսա կէօրէ, դաթը հազրէթը Շէհրիյարի իքինճի պիր Սիէյիշ գանալընն քիչատրնա միւասատէ իթմէյէճէք տիր։ գիրա պու խուսուս՝ Մրսրտա էճնէպկինին նուֆուզ ու թէէսիրինի չօգալտապիլիր։»

ՏԱԽԻԼԻՅԻ

Բօրթուկալ տէվլէթինին սէֆիրը ճէսիտի գօնմի տը Գարնիտ՝ տիւն խաս ալսրրան թախսիս պույրուլան արապալարա բաքիպէն Մապէ.ինէ պիլ ադիմէ հուզուրը Շահանէյէ չէգմշը վէ վիւքելի ֆիիսամ հազարարընան պագըլարը հազրը օլուուգլարը հալտէ, Բօրթուկալ տէվլէթի թարաֆընտան ինհոա պույրուլան թ-ը է Լբէ նիշանընը գալը Շահանէյէ թագտիմ էյլէմիշ տիր։

Սէֆիրի միւշարիէյհ՝ իլթիֆաթը Բատիշահիյէ նամլ օլմուշ, վէ մայէթի մէմուրլարընը գաթը Շահանէյէ թագտիմ իթմիշ տիր։

Բէսամը մէգքիւրը խիթամնտա խարիճիյէ նազրը Արիֆի բայա հազրէթլէրի հուզուրը Շահանէյէ գապուլ պույրուլուպ, իլթիֆաթը մախսուսէի հազրէթը Բատիշահիյէ նամլ օլմուշ վէ եարըմ սաաթ հուզուրը Հիւմայունատա գալմշտրը։

—Եունան գրալիցասը պու սաաթ Տերսաատէթէ վասլ օլուպ, եարըմ սաաթ թէվգգուֆատան սօնրա Օռէսայա միւթէվճճիհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։ Մապէ.ինատէն իրսալ պույրուլան թէշրիֆաթը ումումիյէ նազրը Միւնիր պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի վաբորա պիլ ադիմէ, գրալիցան միւշարիէյհայա բասիմի թէպրիքի իլէ գիտիյա էյլէմիշ տիր։

—Յունան գրալիցասը պու սաաթ Տերսաատէթէ վասլ օլուպ, եարըմ սաաթ թէվգգուֆատան սօնրա Օռէսայա միւթէվճճիհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր։ Մապէ.ինատէն իրսալ պույրուլան թէշրիֆաթը ումումիյէ նազրը Միւնիր պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի վաբորա պիլ ադիմէ, գրալիցան միւշարիէյհայա բասիմի թէպրիքի իլէ գիտիյա էյլէմիշ տիր։

—Ամստրդամ սասրը աթիգա թէհարրիրինէ կիրմիշ օլան միւպէխանէի Օսմանի միւտիրի Համտի պէյ տիւն չէքմիշի պիր թէլէկրաֆտա Ամիթապա մուվասլէթ իթմէտիրինի վէ իքի կիւն օրտա գալանագընը վէ Ըսլահիյէյէ հազրն Զէնճիրլի թապիր օլնան թէբէտ եիթբուրիօն զէմանընտան գալմա պիր ճէսիմ պինա քէշֆ օլընտրընը, վէ իքի կիւն հաֆրիյատ իճրա խիրէրէք օն բարչա գայէթ կիւրէլ վէ նագլ նագապլի Պ--Բէլէթ (օյմալը թաշ) չըգարըլըգընը պէյան էյլէմիշ տիր։

—Սոն բօսթա իլէ կէլէն Ֆրանսըզ կազէթաբարը՝ Բոթ գումբանեասընա մէնսուպ ժէթէ նամ վաբորը Սրանիա տուլարընտա Սէնէ Պէպտոմթիան պրուսը գուրպինտէ զարդ ու նապէտիտ օյտրընը պէյան իսթէյօրլար։ Մէգքիւր վարօր՝ Մարօգա (Ֆաս) վէ Գանարի ճէզիրէլէրինէ կիրմէք իւզրէ ապրիլին 27ինճի ճումա կիւնիւ Մարսիլիա լիմանընտան հարէքէթ իթմիշ տիր։ Թայֆէլէրէյլէ եօլճուլար՝ քի պունլար միյանընտա Մօկատօրտաքի Ֆրանսըզ գօնսօլօսը տախի պուլընմագտա իսի, գուրթուլմիշլէր։ Վէ ֆագաթ 300 000 ֆրանգ էմթաա գայ օլմուշ տրը։ Ժէթէ վաբորը՝ 1881տէ կլասգօտա ինչա օլունմուշ օլուպ, 1.200.000 ֆրանգ գըյմէթինտէ 2127 թ ծնէլաթ օլրգ 250 պէկիր գուվվէթինտէ պիր վարօր տրը։

—Խրբրըզրգ նէվէրի կիրմիքճէ արթմագտա տրը։ Թարաֆըմրզա իպրար օլունանրգնա կէօրէ, պիր Բում տէլիգանլրը Պէյօղլունտա Գուլէ գարուսընտա գագը պիր էճնէպի խանէսինտէ պիր օտա քիրալարպգ բանսիօնէր օլմուշ, վէ պու սայէտէ խանէտէքիրէրէ հիչ չիւգէհ էրմէյէրէք վէ հաթթա էմնիրէթլէրինին տախի գաղանարագ սէրպէսթճէ խանէյէ կիրիպ չրգմայա պաշլամշ տրը։ Անճամ խանէ խալգընա հալ ու ահվալի մէճհուլ օլան իշպու բանսիօնէր՝ էվվէլքի ազամ խանէ խալգը աշաղը գաթտա թատամ իթմէքտէլէր իքէն, եօգարը գաթտա պիր օտայը պիրա Բէէլէֆ աշրպ վէ տէրունինտէ պուլունան պիրօ իլէ պիր իքի ասանորը գէրբրպ 200 լիրա գէյմէթինտէ միճէվճէրքաթ վէ նուգուտը ախզ իլէ աշաղը էնմիշ, վէ քէնտիսի պիր ազ տօլաշմայա չրգաճաղընը պիլիպէյան սավուշուպ կիթմիշ տիր։

—Մաթթա սասասընտա մուգիմ Օսմանը պաշ չէհպնտէրի Անթուան Նաում էֆէնտի պիր գաչ հաֆթա իչիւն մէէզունիյէթ խաթիհսաղ իթմիշ օլմաղա, եազընտա Ցերսաատէթէ կէլէճէք տիր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖ

Ամանա Հավաս էճենսիսինէ Բոլոնիա հարրանտան Բերլին օրտան Ճէվիրմիշտիր տրը։

Բարլուգա 8 մայիս

Պուլկարիսթանա Բրլնան տիւն ազամ Գաթթարօյա եէթիշմիշ, վէ շէհրը մէգքիւր մէմուրիյնը միքիլիյէ վէ սաքէրիյէսի թարաֆընտան իսթիֆազ օլունմուշտրը։ Բրէնար միւշարէյէ՝ պու սասահ Զէթինէյէ միթէվճճիհէն հաղիրէթի էյլէմիշ տիր։

Պէլգրատ 8 մայիս

Պիր վագիտան պէրու Ֆրանսա վէ Իթալիասա սէյահաթա կիթմիշ օլան գրալիցա Նաթալի վէ վէլիի ահա սիւնքի կիւն սէյահաթընտան ավտէթ իթմիշլէր տիր։ Ամանս Բիւթէրն Վէնէլ Մ. Ռիճնոր Բարոնինան Բարոնէսը Բեդ. Լեզ Օրտան Բէնէֆիճիր դր։

Աթինա 8 մայիս

Եէնի գանալան ամէրիկաթը ինճիրէսինի թէսգիգ իթմէքիւգրէ ժէնէրալ Թիւր իլէ Եունանիստան Միլլէթ Պանգասը միւտիրի Մ. Բրնիէր եարընն Գօրէնթէ կիսէճէքլէր տիր։

Ինկիլիզ էլչիսի Մ. Ֆօրտ իլէ սէֆարէթը մէգքիւրէ պաշ սրրքեմթիպի Մ. Պոմպի պու կիւն գուրսայա մուվասլէթ իթմիշլէր տիր։ Սէֆարէթը մէգքիւրէ իքինճի սրրքեամթիպի Մ. Նրբվիլ եարընն Լոնտրայա ագիմէթ իսէճէք տիր։

Պէրլին 8 մայիս

Քիէլ վէ Ֆատ նամ հարպ լիմանլարընա միւթէալիգ օլան թէտարիր անգարիպ մէվգրի իճրայէ վալ օլունճաղ տրը։ Պէօլիւք հարպ էֆիրլէրինին տուսուրինի միւմքին գրմագ վէ ճէսիմ իսթիհֆեամը ինչա իթմէք իչիւն լազըմ կէլէն ամիրլիթը ինչարիյէե տէվամ իսրէմէսի նէզարէթը պահրիրէ թարաֆընտան շէրֆ օլունճաղ տրը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւն կրոն. վէ Քազ. Ժողովարայը այրը այրը միւդաքէրէլերինէ խիթամ վերտիքտէն սօնրա, Բաթրիգ Ամեն Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին նախագահութիւնը, վէ Մաքսուտ Սիմոն պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի նամիգաճլըգ սէպէպիյլէ հազրը պուլունմամրգընտան, Հաճեան Բարսեղ էֆէնտինին Առենապետութիւնը թահթրնտա Խուսն Ժողով տախի իճթիմա իթմիշ տիր։

Բաթրիգ Ամեն Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին Բաթրիգլիք մէմուրիյէթինէ նասպ ու թայինինին պիտայէթինտէն պէրու տիւն օնընճը սէնէսի հիւլուլ իթմիշ օլմագ միւնասէպէթիյլէ Հաճեան Բարսեղ էֆէնտի՝ Բաթրիգը միւշարիէյհ հազրէթլէրինի հէյէթը մէճլիս նամընա թէպրիք իթմիշ, վէ պու պապտէ ազամի մէճլիս թարաֆընտան տախի պիր խայը մէգարթը թէպրիքասալի իյրատ օլունմշտրը։

* * *

Ահմանադրութիւն նիզամնամէսինին 69ընճը պէնտի ահքեամընճա, Ցերսաատէթտէն վէ թաշրարատան ինթիհապ օլունճաղ երեսփոխանարրն թէվզի ճէմվիրինի (բաշխման ցանկ) թանզիմ իթմէք իչիւն հէր իքի սէնէտէ պիր քէրրէ խառն ժողով՝ Ցեսուչ խորհուրդարրն Ատենապետերի իլէ պիրլիքտէ նուֆուս տէֆթէրինի թէգգիգ իթմէյէ, վէ Ցերսաատէթլէ թաշրարարրն պէհէր սէմթ ու ճիհէթլէրինտէն նէ մգդատար երեսփոխան ինթիհապ օլունճաղընա տարը գարար վերմէյէ մէճպուր օլուպ, հալ պու քի չիմտիյէ գատար մուամէլաթը մէգքիւրէ իճրասրգ գալմշ օլտրգընտան, տիւնքի խառն ժողով՝ կէլէճէք Ազգ. Ամանագրութիւնինէ իչիւն չիմքաէն եէնի թէվզի ճէսվիրի (բաշխման ցանկ) թանզիմ իթմէք իչիւն լազըմ կէլէն մուամէլաթը իսպիտիյէյի ճրա գրմիրնտա Ցեսուչ խորհուրդարրն Ատենապետերինի կէլէճէք իճթիհատընա տավէթ իթմէյէ գարար վերմիշ տիր։

Զարսանճաղ Առ. Ցեղապահը Հանէսեան Դեր Ցիմոթէոս վարդապետ՝ մահալլի Գաւառ. Ընդհ. Ժողով Թարաֆընտան շէհրը մէգքիւրէ առաջնորդ ինթիխապ իտրմիշ օլմաղլա, խառն ժողով մէգքիւր ինթիխապը թաստիգ իյէմիշ տիր։

—

Ցիւնքի կիւն Քազ. Ժողով՝ սաաթ 6 պուչուգտա Բանիրիգխանէսէ ագտը իճթիմա խառուպ քէնտույէ միւթէալիգ պագը մէվտատրը բույէթ վէ միւգաքէրէսիյէ մէշղուլ օլմուշ տրը։

Մէճլիսը մէգքիւր Նարլը գարբ Թաղ. խորհուրդը թարաֆընտան թագտիմ օլնան պիր իթիրազնամէյի նազարը տիրգտա ալըպ, պունտա մէգքիւր խորհուրդ՝ պունտան ագտամ թաղարարընն հուտաւանտան սօնրայը Սամախիա Թաղ. խորհուրդը իլէ քէնտի արարարընտա թէհատուս իտէն իսթիրաֆընն թէսգիյէսի իչիւն մէգքիւր Բաղարարընն հուտուրը նէզարէթ գատար օլաճաղընա տարը Ցնտես. խորհուրդ թարաֆընտան թագտիմ օլնան պիր լայէհա իզգէրինէ Քազ. Ժողովը վերտիյի պիր գարար հագգընտա պարը իթիրազաթ պէյան իթմիշ, վէ մէգքիւր լայէհատա կէօսթէրիլէն հուտուրը գապուլ իթմէմէքտէ պուլունմուշ տրը։

Քազ. Ժողով՝ պու մէսէլէնին գաթիէն հալը ու թէսվիյէսի զրմնընա մէգքիւր իթիրազմէյի թէքրար Ցնտես. խորհուրդա կէօնտէրմէյէ գարար վերմիշտիր։

—

Եօզկատ Գաւառ. Ընդհ. Ժողով՝ Պոյաճեան Յովհաննէս էֆէնտիյի Միլլէթ մէճլիսը ումումինէ երեսփոխան ինթիխապ իթմէք խատ, մումիսիյէյ զաթ իսթիֆա իթմիշ օլտրգընտան, տիւնքի Քազ. Ժողով՝ տիկէրինի ինթիխապ իթմէյի Եօզկատ իշարը իթմէյէ գարար վերմիշ տիր։

—

Պէշիքթաշտան Պարոնիկեան Մելքոն էֆէնտի, վէ Գուզկունճուզ իլէ Իճատիյէ Միացեալ թաղարատան Մաքսուտ Սիմոն պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի երեսփոխան ինթիխապ օլունմշ օլմաղլա, տիւնքի Քազ. Ժողով՝ իշպու ինթիխապը բարօրթասընը պէրաի թաստիգ Միլլէթ մէճլիսը ուսումիսինէ արզ իթմէյէ գարար վերմիշ տիր։

—

Ցիւնքի սալը կիւնիւ Ռուսումխորհուրդ տախի Գալաթա Մատենադարանընտա իճթիմա իտէրէք, Ցերսաատէթ վէ թաշրատա պուլունան պագը մէքթէպ վէ մուալիմլէր մէսէլէլերինի բուլէթ ու թէվզիյէ իթմիշ տիր։

—

Մէարիֆ Նէզարէթը ճէլիլէսի՝ Ս. Երուսաղէմտէ թագ խորէն քիթապարրն պիր ճէսվիրինի Բաթրիգխանէտէն թալէպ իթմիշ օլմաղա, Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրի ճէտալը մէգքիւրը Երուսաղէմ բաթրիգ վէքիլի Գեր. Տ. Սիմոն Սրբազանան ախզ իլէ նէզարէթը միւշարէլէհայա իրսալ իթմիշ տիր։

—

6 աղատան իպարէթ օլան Գալաթա Թաղ. խորհուրդընն իքի աղասը մուգատտէմ իսթիֆա իթմիշ օլտրգարը հալտէ, պու քէրրէ տիկէր տէօրտիւ տախի իսթիֆա իթմիշ օլտրգարը հալտէ, պու քէրրէ տիկէր տէօրտիւ տախի իսթիֆա իթմիշ օլտրգընտան, Գաղ. Ժողով՝ մումսիյէ յհիւմ 4 աղալարը իսթիֆասընը գապուլ իթմէյիպ, մուգատտէմ իսթիֆա իթմիշ օլան իքի աղանրն եէրինէ տիկէր իքի զաթ ինթիխապ իթմէլէրինի մումսիյէ յհիւմէ թավսիյէ էյլէմիշ տիր։

—

Կաթողիկոսական Լիազօր Ճանճանաժողով՝ իրը տէֆա օլարագ իճթիմա իթմէք իւզրէ եարընն Բաթրիգխանէյէ տավէթ օլունմշ տրը։

—

Մայրաքաղաքիս Ռուսական դեսպան Վասիլ Պ. Նէլիտօֆ քանի մ'օրէն ի Մոսկուա ուղևորելու առթիւ Երկ ժամը 10ին Ազգ. Պատրիարքարան այցելեց իւր առաջին քարտուղարին հետ և Ս. Գատրիարք Հօր իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Դեսպանը կէս ժամէն աւելի տեսակցեցաւ Ն. Սրբազնութեան հետ։ (Հ-ԴԻՒ)

—

Վան Առաջնորդը Ամեն. Խրիմեան Սրբազան հազրէթլէրինին պունտան ագտամ խսիֆա էթտիրի մարիմ տիր։

Տիւնքի Քազ. Ժողով մէգքիւր իսմիֆայը գապուլ իտէրէք, մասկալը մէկքիւր Առաջնորդութիւնը հագգընտա վերիլմէսի լազըմ կէլէն գարարը կէլճէճէք իճթիմաէ թաալիգ էթմիշ տիր։

—

Տիւնքի կիւն Քազ. Ժողով տախի ագտը բէճթիմա իտէրէք, քէնտի սէլահիյէթինէ տարը պագը մէսաիլի իմտիրը միւզաքէրէյէ ալմշ տրը։

—

Պու տէֆա Թրապիզնատա գրգլար իչիւն եէնի պիր մէքթէպ հինչարանա թէէսպիսս օլընտրգը-նը վէ պունուն Առաջնորդ Նազարեան Գեր. Տ. Մաաթէոս Սրբազանն հիմիէթ ու գայրէթի սայէսինտէ պաշա չրգաճաղընը զ թարաֆտան եազըյօրլար։

—

Հայերէնին պէյանընա կէօրէ, Երուսաղէմատուն խաբէրէսինէն եալբվալը խաչատուր նամ 18 եաշընտա տէլիգանլը կէչէն բէնճէնպիհ կիւնիւ Գալաթատա նէմցէ բօսթախանէսինէ մէքթուպ վերմէք իւզրէ սաաթ 7ում երուսաղէմատունատան չրգմշ վէ չիմտիյէ գատար կէրի տէօհմէմիշ օլուզունտան, քէյֆիյէթ Տերսաատէթ վէ Գէյգուսլ զաղբարընա խապէր վերիլմիշ տիր։

—

Մ-էին կէչէն բէնճէնպիհ կիւնքի նիսսիսինտէ Վանատան մէվրուտ պիր մէքթուպ կէօրիւլիպ, պունտա խիզան սանճաղընտա իճրա օլունան թահրիրը նուֆուսատան պահս օլունտրգը սրբատա գասընարընն տախի նուֆուս տէֆթէրինէ կէչիրիլմիկի զիքր օլունարագ, պունտան մագսէտ աճապա նիսա թախֆէսինտէն տէ վերկի՞ պի ալմագ տրը, վէ անլէրտէն նէ՞ մզգտար վերկի ալընաճագ տրը, վէ գա՞չ եաչընտա օլան նիսատան վերկի ալմագա պաչլանաճագ տրը տէյի պիր սիւալը զարիպ իրատա օլունմուշ իսէ տէ, պիզ պու սիւալը միւնասէպէթիյլէ կէօրիւպ, անը եազան մուխպիրին ճէհալէթինէ համլ իսէրիպ, զիրա թահրիրը նուֆուսան սարը գախտէսի եալընը, երքէքլերի եազմագ օլմայը, գարը վէ չօճուգլարը տախի ումումէն թահրիր իթմէքլէ միւքէմմէլ պիր նուֆուս սթաթիսթիգի թանզիմ իտրիմշ օլապիլիր։ Պու ուսուլ էվրօբատա էօթէտէն պէրու ճարի օլուպ, հիչ պիր եէնի վերկի թահրը մագսէտինէ մէպնի տէյիլ տիր, վէ պէօյլէ պիր շիպահէ եալընը Մ-էին վան մուխպիրինին ճէհալէթինտէն նէյէթ իսէպլիրը։

ԻՆՕԱՆ

Մահմուտ բաշա պաշնատա չարշը գարուսընտա կազէթա սաթըպ կէրէք քէնտույի վէ կէրէք մէմլէքէթինատքի ֆամիլեասընը կէչինտիրմէք մէճպուրիյէթինէ պուլունան կազէթա սաթըճընը ալի Սարգիսատէն պագը քիմէսէլէր վերէսիյէ կազէթա ալրպ, քիմիսի պէշ վէ քիմիսի օն ղրուշ թագարագ, պիր տահա սէմթինէ ուղրամամրշ, վէ պէօյլէճէ պիչարէ ալիլի 100 ղրուշը միւթէճավուղ պիր զարարա ուղրաթմրշ օլտուգլարընտան, պէօյլէ պիր ֆագիրին հագգընը իպթալ իթմէք հէման հիչ պիր վիճտան վէ գամիրին գապալ իտէմէյէճէկի պիր մատտէ օլմաղլա, չու պիչարէնին ճիւզիյաթ նէվինտէն օլան մաթլուպաթընը կէօթիւրիպ թէսլիմ իթմէյէրինի վէ պէօյլէճէ մէրգումը զարէթ իւլ զայէ մէմնուն վէ մէսքուր գէրմալարընը մէրգուման վէրէսիյէճիլէրէ նասիհաթ իտէրիզ։

ԱՀԱՎԱՏԸ ՖԱՄԻԼԻԱ

(ՏԻՆԱՆ ՆԱԽԵՌԱՅՆ ԴԵՊՔ)

Պիղմի խարապարմիզը միւճիպ օրան էն պէպիւք սէպէպլէրէն պիրիսի, վէ պէլրի էն պաշըճասը տախի, մէվգը ֆարգը թանըմտորզըմըզ սըր։

Հէր էհալի, քէնտի տախիլինտէ, իւչ մէվզըեա թագսիմ օլմուշ տուր։

1. Զէնկինլէր սընըֆը։
2. Լանաֆ սընըֆը։
3. Ֆուգարա սընըֆը։

Լվրօբատա, վէ ալէլխուսուս տիւնեարարա սահիպ օլան զէնկին ինկիլիզերրատա, պու իւչ սընըֆլարըն մէվգըլարը բէք կիւզէլ սուրէթտէ թայլին օլունմուշ օլուպ, էնանաֆ սընըֆը, զէնկին սընըֆընըն եարտըրընը եարմտարը, ֆուգարա սընըֆը տախի, էնանաֆ սընըֆընըն եարտըրընը եարմադտա, վէ էկէր եարան տա պուլունուր իսէ, իսթիհզայա ալընմադտա վէ այըզլանմադտա սըր։

Պէտէ իսէ, էն ֆագըր պիր ֆամիլիանըն, էն զէնկին պիր ֆամիլիայա պէրէ թագլիտ իթմէյէ դաղրըշմատրը պիր չէյ վա՞ր մը սը։

Լվրօբատա, պիր պալըդը, պիր ատի ամէրէ, վէ պիր գունտուրա պոյաճըրընը դարբը, գալգըպ ճանֆէս ֆիսթան կիյինիր, վէ պաշընա եբի լիրալըդ պիր շարդա գօր իսէ, եա քէնտիսինին, եա դարբըսընը ագրընա ճիւնէթ կէլմէշ օլմասընա հիւքմ իթմէպէ՞ր մի։

Ֆագաթ պիղտէ, պու իսթիհզայա, թէէսիւֆէ, վէ ութանմայա չայան պաթադ հալէ ալըշմամըշ կէօշ դալմամըշ սըր։

Տիւնեանընը մէրէօնլարընը քէնտիրէրինէ չէքէն ինկիլիզ ֆաբրիգաթ օրարը, մատէն վէ վարբրլար սահիպլէրի, վէ հաթթա պանքէրէր պիրէ, դարբլարընա վէ գրզլարընա եիւնլու էսվապլար կիյտիրիպ, օ հալտէ անէրի գօրթուգլարընա ալըպ կէզինմէքլայի քէնտիրէրինէ իթթիխար իթտիքլէրի հալտէ, պիղտէ իսէ, անէրին ուշագլարընա պիրէ ուշագլըդ իմմէք տէրէճէսինտէ պուլունմայան նիչէ ֆամիլիա սահիպլէրիմիզ, գաթ գաթ ճանֆէս վէ կրօն ֆիսմանլարը պուլունմայան պիր գարը իրէ, պիր էվտէն տիկէր պիր էվէ կիթմէքլիյէ պիրէ ութանըպ արանմադտա սըրլար։

Եա գօճալարընը հալինտէն ութանրպ, անէր իրէ պէրապէր պիր էևրէ կիթմէյէ, վէ եօլտա անէրէ թէսատուֆ իթմէքտէն տէհլէթ հիսս իտէն գատընլարը-մըզա՞ նէ տէյէլիմ։

Զիւնքի քէնտիրէրի պիրէր քիւչիւք մարքիզ եախօտ լօրա գարբը կիպի կիյինմիշ, վէ թէսթրօ աքթրիսլէրի կիպի սիւսլէնմիշ պուլունտուգլարը հալտէ, եանլարընատան կիտէճէք օլան գօճալարընընը իսէ, օ տարաթ վէ սիւսէ պագարագ, պիր ուշագլըգ հալէրի պիրէ նատիրէն կէօրիւլէճէք տիր։

Լվվէթ, մէկթիր ճանֆէս վէ կրօն ֆիսթանլար կիյէն վէ պիր դաշ լիրալըգ մօտա չարգալար գօյան գատընլարըմըզտան չօգալարընընը գօճալարը ճէպինտէ, բէք ազ տէֆա պիր գաշ լիրալար պիր եէրէ կէլիպ իմթիհան իտէպիլմիշէր։ Վէ պու գօճալար, գարբլարընընը տարաթ վէ սիւսինէ ուեապիլէճէք սէթրէ, բանթալտն վէ պօթինէրի, եալընըզ կիւվէյիլիք սէնէէրինտէ կէօրմիշլէր։ Վէ էքմէքճիյէ վէ գասապա պագդալա եալան սէպիլէյէ սէպէյլէյէ, քէնտիկէրի տէ օսանմըշ տըրլար։

Արթըգ նէ՞րէտէ գալըր էվլատլարընընը իմ ու թէրպիյէսի իչիւն, վէ ալէլ խուսուս անէրին հալը իսթիգպալէրի իչիւն իգօնիա իտէրէք բարա արթըրմադ ճիհէթի։

Պու սիւս իսրաֆընատան սօնրա կէլիր, պիր տէ քէօղէրէ կիթմէք վէ էֆ-էֆ էօմ էնէրդ իլէթի։

Խսաթալըգ սէպէպի իլէ հավա թէպտիլի իչիւն քէօղէրէ կիտիլմէսինէ գարշը պիր չէյ տէնիլէմէդ։

Ֆագաթ խասթէլիք պէ՞ն-էֆ իլէ, վէ սըրի պիր սիւս վէ քէյֆ իչիւն քէօղէրէ կիտէն (եաղըզ կիտէն) ֆամիլեարըմըզտան ամէպա եիւզտէ գա՞չը սահիհէն եաղըզա կիտէպիլիր հալտէ պուլունմադտա սըրլար։

Հալ պու քի, պու սահիհլիկի կէօրմէք իսթէյէն բէք ազ պուլունմադտա, վէ հէր քէս սըրա քէնտիսինէ կէլտիկինտէ այնի խէթալարը իճրա էյլէմէյէ, վէ քէնտիսի տէ պաթադտան պաթադա տիւշիպ գալդմայա հազըրլանմադտա սըր։

Պու հալտէ պիզ սէֆիլ օլտուղումուզ կիպի, օլուգ չօճուգլարըմըզ տախի սէֆիլ օլուրլար։ Վէ պու սէֆիլ էօմրէ դուրպան կիթմէսէլէր պիլէ, պիղտէն ալարգլարը էօմր տերսինին նէթիճէսի օլարագ պիր կիւն քէնտիլերի տէ այնի խէթալարը թէքէրրիր իտերլեր վէ պաթարլար իսէ, դապահաֆ միլքտէ՞ մի օլուր, վագթլարատա՞ մը օլուր։

Կէլէճէք սէնէ նէ իլէ եաշայաճագլարընա էմին օլմայան ֆամիլեարը, պու կիւն էլլերինէ կէչէն բարայը եէյլպ թիւքթիրլէր, վէ կրօն ֆիսթանլար, ալարը չարգալար, չիֆթէ չիֆթէ խրատէքեարլար, վէ քէօղէր իլէ կ՞ամատրամ օլմայարընատան պաշգա պիր չէյ տի չիմմէղէր իսէ, նիհայէթինտէ սէֆիլ օլմամալարը գապրլ՞ մի տիր։

Տիւնեանընն հիչ պիր թարաֆընտա, վագթլար պիր տիւղիյէ տայիմա էյի կիտէմէղէր։

Հէր ախուրթանընն, հէր սանդալընն, հէր թիճարէթին, բէվիչի վաղըթլարը օլտուղու կիպի, տուրկուն վագթլարը տախի պի, տուրկուն վագթլարը տախի օլուր, վէ պիղտէ իսէ, իբի սէնէլիք մէսարիֆլէրինին մըզտա-ըընտա սէրմայէլէրի օլան բէք ազ ատէմ պուլունմադընտան, իբի սէնէ ալսզուրթաճա տուրկունըզ վագը օլտուղընտա, հէր քէս պիրէր պիրէր պայըմայա պաշար։

Ֆամիլեա՝ ֆամիլեա արգասընտան երգրլմադտա օլտուղը հալտէ, վուգու պուլան իսրաֆլարտա հիչ պիր մէտիսալէրի վէ բէյլէրի պուլունմայան պիչարէ էվլատլարտախի, ԱՆ-ԱՆ-Ը բէտէր վէ վարիտէ էվլատլարը վէ քէնտիլերի տէ ԷՖ-ԷՖ-Ը ԷՕՐ ԷՆԷՐԴԷ ալըշմըշ պուլունմադգլարը հալտէ, պիր սէֆալէթ կիրտապլընա կիրիպ չըգարդատան սօնրա տիկէր սէֆալէթ կիրտապլընա պաթմադտա սըրլար։

Պու հալէրէ սէպէպկէթ վէրէնլէրէ նէ՝ սըֆաթ եագըշը։

Զօգ բարարը օլանլար, վէ կէրէք քէնտիլերինին վէ կէրէք էվլատլարընընն հալը իսթիգպալէրինի թէէմին խանէնլէր, քէնտիսէճէի սէրվէթլերինէ կէօրէ, տարաթ, սիւս վէ մէսարիֆ իթմէլի, քէօղէրէ կիթմէլի, չիֆթէ չիֆթէ խրատէքեարլար պէպէ-մէլի, վէ եիւքսէք պիր էօմր կէչիմէք իչիւն հեր շէյի իճրա էյլէմէլի տիրլեր։

Տիւնեանընն իլէրու կիթմէսի, վէ իչերին ինթիչար պուլմասը իլէ, բարանրն տախի պիր եէրտէ հապ իտիլմէյիպ թէտտիվլէ էյլէմէսի իչիւն, իսրաֆ տա լազըմ տըր։

Անճագ պու բարալարը սարֆ իտէնլէր, վէ տարաթ ճիհէթինտէ իլէրու կիտէնլէր, իլէրուտէ քէնտի տարաթ տէրէճէլէրինի ալագը ինտիրմէյէ մէճպուր օլմայաճագլարընա, պիր տէրէճէյէտէք էմին օլմայը տըրլար։

Էկէր պէօյլէ պիր էմնիյէթ օլմադգընը, սըրֆ պիր քէյֆ վէ պիր ֆ-էֆ-ը իչիւն, վէ տիւնեայը ալտաթմադ իչիւն, թալաշ կիպի բարլայանլարը վար իսէ, վէ պու թալաշ կիպի բարլայանլարընն, օլուգ չօճուգլարը տախի պուլունմադտա իսէ, պունլար՝ ճինսի ինսանընն ատուի էքպէրլերի, վէ պիր ճէզա գանունամէսինէ թապի պուլունմայան պիր ճինայէթին ֆայիլլերի տիրլեր։

Վէ էկէր պու ճինայէթտէն թէպրիէ յի զիմմէթ իտէճէք պիր էօղրլէրի պուլունտպիլիր իսէ, օ տախի ճէզալէթլերի տիր։

(Պ-ԷԸ Ե-ՐԸ)

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԱԹՈՌՈՑ ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պալատէքի սէրէվա թաղրնտա թիֆլիսատէն մարտ 28 թարիխլէ պիր մէքթուպ վիրուտ իթմիշ օլուպ, Ս. Էջմիածին Քիւրսիսին տիկէր մահալէ նագլի խուսուսընտա պու մէքթուպըն միւնասէբութեամբ՝ կէչէն կիւն Ա.Ա.Ա.-ՆԵՐ Մ-ՇԱ-ՐՏԱՆ տաղ իթտիկիմիզ պիր պէնտին մէտինէ հէման պիտպիթիւն մուղայիր կիպի իսկ տէ, օգուտանըսըմզա հէր իքի թարաֆընը էֆքեարը հոգընտա մամիսթիվրմէք իչիւն պու մէքթուպը տախի պէր վէճհի տիր այնէն սէրճ իտէրիպ։

Սոյն խորագրոյն ներքև նպատակ չունիմք մեր կրօնագիտական Ա.Թ.Ա.Ռ.Ոյ տեղափոխութեանց պատմութիւնն ընել, որոյ մանրամասն պարագայները ու պատճառներն յայտնի են բանասիրաց։ Այլ կուզեմք մատնանիշ ընել թէ՝ մեր Մայր Ա.Թ.Ա.Ռ.Ոյ տեղափոխութեան խնդիրն՝ մանաւանդ վերջին ժամանակներս՝ ոկսած է ըստ-պ յեղյեղուիլ և հրապարակ նետուիլ, և այն ոչ սակաւ զարմանալի է որ այդ խնդիրն աւելի պետական անձանց կամ կառավարական ուժեն եղող լրագրաց կողմանէ կը յուզուի աւելի քան թէ մեր ժողովրդեան մէջէն ծագումն կառնու, որոյ մտքէն իսպառ չանցնիր այդպիսի խորհուրդ մը, այլ միշտ մտատանջութեամբ և սրտայուզութեամբ կը դիտէ այդ խնդիրը քանի որ հրապարակ դայ, այնպէս որ Հայոց Մայր Ա.Թ.Ա.Ռ.Ոյ տեղափոխութեան խնդիրը ո՛չ այնքան ազգային-ժողովրդական խնդիր մը՝ որքան աւելի օտար տերութեանց մի տեսակ քաղաքագիտական խնդիրը դարձած է, զի միշտ Պետական անձանց նախաձեռնութեամբը կամ թելադրութեամբը մերթ ընդ մերթ իրրև փորձագունտ յառաջ կը նետուի, միայն սա տարբերութեամբ որ մինչդեռ առաջներն այդ խնդիրն Դրան կառավարութեան մէջ պաշտօն ունեցող ոմանց հայազգիներու կամ սոյա ուժ. լրագրաց կողմանէ կը յուզուէր, ընդ հակառակն այս վերջի տարիներս ռուսական կառավարութեան կէս-պաշտօնական լրագրաց միջոցաւ կ՝ յուզուի. ինչպէս անցեալ տարուայ Ապրիլի մէջ Բէթերսպուրկի Վէդոմոսթիներ՝ հրատարակելով թէ «Ռուսական կառավարութիւնը տարին «45.000 ռուբլի կ՝ ծախսէ Ղ. Պալսոյ «մէջ Հայոց Կաթուղիկոսական «փոխանորդութիւն մը պահելու «համար։» և կ՝ յաւելոյր նաև՝ տալ թէ «Օսմ. կառավարութիւնը մտադիր է իւր հպատակներն մին Պատրիարք—Կաթուղիկոս նշանակել Թուրքիոյ Հայոց «համար։» Նոյնպէս և այս անգամ ռուս կառավարութեան գործիք Երևանայ Պ-ն չարաթաթերթը ներկայ մարտ 12ի իր 9րդ համարում մի ճարտարահիւս յօդուած կ՝ հրատարակէ, որն որ սովորական կերպիւ կարդացուելով՝ բոլորովին անիմաստ նախադասութիւններէ բաղկացած մի շեղակոյտ է բառերու, իսկ երբ մի տողէն յետոյ միւս տողը թողով՝ տող ընդ մէջ կարդացուի, հետաւորեալ յատակ և բացորոշ իմաստը դուրս կ՝ գայ թէ «Առաջին և «գլխաւոր և սգոյգահ ճանչցը-«ւած խնդիրն է՝ կազմել մեծ «ժողով Կաթուղիկոսի գահը Լ-«միածնից ասնելու Հայերու կեդ-«րոնը, որ այսպիսով մի հզոր կապ «կազմենք և . . . . . թէ չէ՝ քանի «որ Էջմիածնի արդի Աթոռատե-«ղին դրուած է անլոյծ կապան-«քում, տարկի միճակի մէջ, բնաւ «չէ կարելի մի քայլ էլ յառաջ «դնալ։ Եթէ այդ դժուար լինի՝ «պէտք է ուղղակի Աղթամարի «Կաթուղիկոսութիւնը միմիայն ա-«մենայն Հայոց Կաթուղիկոսութիւն «հրատարակել, թողնելով Ս. Էջ-«միածնում միայն Պատրիարքու-«թիւն։»

Վերջապէս Պ-ն կը յորդորէ որ Հայոց Հայրապետական Մայր Աթոռը Էջմիածնէն Ցաճկաստան փոխադրուի, իբր պատճառ ցոյց տալով թէ՝ նա Ռուսիոյ տերութեան ձեռքին մէջ ճնշման և բռնութեան տակ կը գտնուի։ Պ-ն սոյն տողերուն տակէն իսկ և իսկ Ռուսիոյ բուն փափաքն ու նպատակը կը նշանակարուի։ և Պ-ն մի ալ զայդ նպատակը թագուն և ոչպէս թէ գաղտնախորհուրդ քարոզելը կրկին հարկէ յառաջ կը դայ։ մին այն է՝ իբր թէ այդ բանը Ռուսիոյ շահուցը հակառակ ցոյց տալ և պատժուելու երկիւղիւ ոչպէս թէ ծածկագիր հրատարակած լինիլ կերդէ, իբր թէ այդ Հայոց շահուն յոյժ նպաստաւոր մի բան լինի ընդդէմ Ռուսիոյ, մինչդեռ Ռուսիոյ իսկ և իսկ ուղած բանն է դա։ և միւս հարկն ալ այն է որ՝ եթէ Պ-ն իր այդ յօդուածը իւր բարորոշ և յստակ իմաստիւը յայտնապէս հրատարակած լինէր, ըստ որում Ռուսիոյ մէջ լրագրական յօդուածներ ճեզա գանունամէսինէ թապի պուլունմայան պիր ճինայէթին ֆայիլլերի տիրլեր։

Վէ էկէր պու ճինայէթտէն թէպրիէ յի զիմմէթ իտէճէք պիր էօղրլէրի պուլունտպիլիր իսէ, օ տախի ճէզալէթլերի տիր։

(Պ-ԷԸ Ե-ՐԸ)

ԷՍԲԱՐԸ ԱԾԳ

Գ.

ՖԱԽՐՈՒՀԱՐԸ ՈՍԱԼԷԹ

(1708 Ն-ԴԵՐՈՒՆ ԴԵՂԻ)

Զաղթիյէ Նապլրը, պու հագգը իթիրազա զարչըլըգ պիր սէոզ պուլմասը։

Միչարիլեյի հարէքէթլերի մաղլուպ օլմուշ իսի։

Իմտի, պաշընը աչարը ասը, վէ սիքիւթ իթտի։

Հագըզաթէն տէ, սիքիւթ իսիլիպ, բէք տէրին տիւչինճէլերէ տալանճագ պիր սրբա իսի։

Պու սիքիւթ, պիր օն տագըգա գատար էվամ իթտի։

Պիկթէյլ, օն ինէ վէ տէօրթ այ գատար պիր միւտէթտէն պէրու կէօրմէմիշ օլտուղու ՍԸԼ ԴԵՎԻ Բ-ԼՖ ՄէԼԷՐՆԵՆ պիրագ հասէտինի ալտըգտան սօնրա, իրի գուլրուգունու հալընն իւլէրինտէ սէրէրէք, Բալֆըն այտալարը տիթընտա եէրէ չէօմիւտի։ Ֆագաթ զէքի կէօզէրի, ասլա մէրդումէն եիպինտէն այրըմտարը։

Խսթիյար Մօրատաունթ իսէ, սախթէ Բալֆ Միլրը, եանի Մարթիմէր իլէ, չիմտի քէնտի հուզուրունտա պուլունան ասլ Բալֆ Միլրը պիրիպիրլերինէն թէֆրիք իլէմէյէ իգթիտարը պուլունմտարընտան, Պիկթէյլին հուսուլէ կէմիրտիկի մէնզարէ իւզէրինէ, հեր քէսէ կիյասէ տիւչարը թէսանճիպ օլմուշ, վէ պիկիւնտ իսթիյար, զաթէն թաստիթընը պիրազ գըզանարագ քէնտինէ իհսան պուլյուրմուշ օլտուղու ագլընը պիսպիթիւն վէվինտէն չզարմամագ իչիւն, ուզրաշըպ տուրմադտա իսի։

Զէվալը Իսթիյարն պիհնինի հէբսինտէն պկասէ եօրմադտա օլան զաւիմ թէֆէքքիր, չունտան իսպարէթ իսի։

Բէնտի տատըգ բէֆիզի օլան Պիկթէյլ, օն սէնէտէն սօնրա Բալֆ Միլրը (Մարթիմէրի) կէօրտիւյինտէ, անը պիսպիթիւն ունութմուշ կիպի պիր թաստ ու հարէքէթտէ պուլունմուշ, վէ անըն եիւզինէ պադմագ պիլէ իսթէմէմիշ, վէ հաթթա անճագ օն օն իքի սաաթ էվվէլ տախի մէրդումուն վէրտիկի զէհիրի պէօրէյի էլինտէն գապուլ իթմէք իսթէմէմիշ, էյնասը, անըն իւզէրինէ տպիմա պիր թահգիր նաղարը իլէ պադմըշ օլտուղու հալտէ, արթըգ օ զէհիրլէնմէք վագասընտան սօնրա, մէրդումու բասթ կէմիրտիկի եէրտէ խըրթըսաղընը գավրարպ լեչինի եէրէ սէրէճէյի մէմուլ օլտուղմագտա իքէն, նէ՞ ամայիպ չէյ իտի քի, մուզայիրի օլարագ, Բալֆ Միլրը հագգընտա պու տէրչէճ ֆէվգէլատէ պիր մուհաղպէթ իլդար իթմէքտէ իսի։

Խսթիյար խըտմէթքեար, իլէլ էպէտ պիր ազըլ էրտիրմէյէճէկի պու էսպար իւզէրինէ տիչինիսպ տուրմադտա իքէն, պիր տէ արգա արգայա քէնտի իսմինին չզրրմամանտան սարսըլըպ, պաշընը եօգարը գ՞ըրրը։

Ֆէնտիսինի չզրրան, Բալֆ Միլրը իսի։

—Կէլ պադայըմ. պէնիմ սաաթ՚գ տօսթում. կէլ պագայըմ. պէնի ուսութա՞ն մը, տէտի Բալֆ Միլրը, իսթիյարրն եէրինտէն գրմըլտանմամագտա օլտուղունու կէօրիպ քէնտիսի այաղա գալգարագ, վէ անըն եանընա կիտիպ, էլինի թութարագ։

Մօրատաունթ, պաշընը թէքբարէն էօնիւնէ ասը, վէ ասլա ճէվապ վէրմէսի։

—Պա՛գ Պիկթէյլ պէնի նա՞սրլ ունութմամըշ սրը. սէ՞ն նէ իչիւն պանա սարըմայօրսուն Մօրատա՛ունթ. հանրմըն, Հէլէն Հուայթրօղո՞ւմ նապլ սրը...։

Խսթիյար խըտմէթքեար, պու սիւալին իւզէրինէ պաշընը եօգարը գալարրըպ, միւքէտտէր պիր սուրէթլէ Բալֆըն եիւզինէ պադայ. Ֆագաթ եինէ ճէվապ վէրմէսի։

—Սէօյլէ՞նէ Մօրատաունթ. նէ՞ իչիւն սիքիւթ իսէյօրսուն. Հէլէնիմէ պիր հա՞լ մը վագը օլտու։

Տէհշէթլի ֆա. ըթունա պաշ կէօսթէրմէք իւղրէ իսի։

—Հանըմըն նա՞սրլ սրը տէյօրում, Մօրատա՛ունթ։

—Հանըմըմը պանա՞ մը սիւալ իսէյօրսուն, տէտի նիհայէթ Իսթիյար խըտմէթքեար, պու տէֆա նէֆրէթ վէ հիտաէթլէ գարըշըգ պիր նապար իլէ, սիչարը թէճճիպ օլան տէլիգանը գօմանտանընն եիւզինէ պագարագ։

—Եա քիմէ՞ սօրայըմ. Մօրատա՛ունթ։

—Հանըմտա, պունտան օն սաաթ էվվէլ, բէք բահաթ վէ բէք մէսուտ պիր հալտէ իսի։

—Օնտա՞ սօնրա։

—Օնտան սօնրա նէ օլտուղու, եալընըզ ճէնապը Հագգա, վէ սանա մալիմ սրը. խասի՛ս հէրիֆ։

—Միսկէն Ա՛ղան. պու իսթիյար չըլտրմըշ օլմալը սրը, տէտի Բալֆ Միլրը եիպինիս էօթէյէ չէվիրիպ, Նիյազ իսէր կիպի, Զաղթիյէ Նապլրը-նընն եիպինէ պագարագ։

—Խա՛յր. օ պէտապաթ սաեմ չըլտրմըշ սէյիլ սիր, տէտի Նապլրի հարէքէթլերի, օլ վագթէ տէկին մէճպուրի իթթիխաղ իյլէմիշ օլտուղու սիքիւթ թարիգինի թէրք իսիպ, մուհաքէմէ թէլինի թէքբարէն էլէ ալմագ իսթէյէրէք։

—Զըլտրմըշ սէյի՛լ մի սիր սէյօրսունուզ. Նապլը՛ր հարէքէթլերի. տիմէք պիր քի պէօյիւք պիր Ֆէլաքէթ . . .։

—Պէօյիւք պիր տինայէթ սէյին, գօմանտա՛ն էֆէնտի։

—Սէօյլէ՛յին. Ա՛ղան զագինա սէօյլէյին. նէ՞ վար. նէ՞ օլտու. Հէլէն Հուայթրօղումուն պաշընա պիր գապ՞ մը կէլտի. սէօյլէ՛յին, չարա՛զ սէօյլէյին։

—Շիմտիյէ տէկին սէօյլէնէն սէօյլերտէն, վէ վագը օլան հալէրտէն սօնրա, արթըգ պու սիւալին եէրի մ՞ը մը սրը։

—Խիւատ՝ ալիմ պիր չէյ անլատըլըմ եօք տուր. Նապը՛ր հարէքէթլերի. սէօյլէ՛յին, ըէնա իսէրիմ . . .։

—Բալֆ Մի՛լրը. տիւն կիճէ, պու սատրգ քէլբ իլէ պու պիչարէ իսսարը, քէնտի էլինիզ իլէ զեհիրլէտինիզ, վէ Նիյէթի վահչիյանէնիզ թէսիրիմ օլմայան օլ պիկիւնահ նէվճիվան գլրը, Հէլէն Հուայթրօղու. . . .։

—Էյ. սէօյլէյին Հէլէն Հուայթրօղո՞ւ. . . .։

—Եաթաղընըն իչինտէն ճէպրէն գալարրըպ, կիպի պիր մանալէ աչըրտընըզ. . .։

Զաղթիյէ Նապլրընն տանա սէօյլէյէճէքլէրի պուլունմուշ օլմալը իսի. Ֆագաթ պունա մէյտան գալմասը։

(ՏԻԼ-4)

ներն նախ գրաքննութեան բովէն կանցնին և ապա հրատարակուելու թոյլ կը տրուին, յայդմանէ սա յայտնի կասկածը պիտի զարթեցնէր ընթերցողաց մտքին մէջ թէ՝ Պ--կի քարոզած այդ տեղափոխութիւնը նոյն իսկ Ռուսիոյ ուղած բանն է և նորա թելադրութեամբը հրատարակուած։ զի եթէ Ռուսիա անհաշտ և աննկողոչ աչք նայէր այդ խնդրոյն, անշուշտ գրաքննիչը կարգելոյր դորա հրատարակութիւնը։ Հետևաբար Պ--ի՝ թէ՝ այդպիսի կասկած մը չպարծեցնելու և թէ՝ այդ յօդուածը ներշնչող աղբիւրը պարակելու համար հարկադրուած է իբր թէ էգաղտնածածուկ շարահիւսուածքի մը ներքև հրատարակել զայդ։

Արդարև յիշեալ յօդուածին առթիւը բաւական վրդովումներ է պաշտօնական շրջանակաց մէջ, և Տփղիսի գլխաւոր կառավարութեան քաջած հեռագրին վրայ Երևանայ նահանգապետը առ ինքն կոչելով լրագրապետն ու գրաքննիչը՝ ղերկուան ալ որպէս թէ խստիւ յանդիմաններ է։ բայց սոցա բոլորն ալ աչք չպարելու ցոյցեր են, զի եթէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը իրօք համամիտ չլիներ այդ յօդուածին՝ Էջմիածնի Աթոռատեղին Ռուսիոյ ձեռքին տակ անոյշ կապանքի և սորուկ վիճակի մէջ է։ խօսքին պատիժը՝ ո՛չ թէ յանդիմանութեամբ շատանալ էր։ այլ լրաթերթն իսպառ խափանելով խմբագիրն ալ Սիպիր յուղարկել։ իսկ այդ յօդուածին գաղանախորհուրդ իմաստը յայտնուելէն յետոյ, լրագրին հրատարակութեան, և խմբագրին ալ երևանայ քաղաքային վարչութեան անդամակցութիւնը տակաւին շարունակուիլը՝ բաւական է ապացուցանել թէ՝ բոլոր այդ վրդովումունք պարզ էտդէ մ'են, և թէ Ռուսիա այդ տեսակ զաւեշտական խաղերով զՀայը չէ կարող խաբել, այլ աչխարհ իւր վրայ կը ծիծաղեցնէ։

Ոմանց թերևս զարմանալի երևի մեր այս կարծիքը, տեսնելով որ մինչդեռ շատեր ասկից առաջ Դրան կառավարութեան կը վերընծայէին մեր Մայր Աթոռը Թուրքիա փոխադրելու նկրտումը և նորա քաղաքական շահուցը նպաստաւոր կը համարէին զայդ, մեք այժմ այդ նկրտումն ու նպատակը Ռուսիոյ կառավարութեան կը վերընծայեմք և սորա քաղաքական շահուցը ձեռընտու կը համարեմք, երբ աչխարհ գիտէ ու կը վկայէ թէ՝ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ քաղաքական շահերն անհաշտելի կերպիւ հակառակ են միմեանց։

Այդ չ'ա՞ տ ճշմարիտ է, բայց միայն այն պայմանաւ որ մէջերնին Հայու վերաբերեալ խնդիր չգտնուի, զի թերևս այս ալ Հայուն անբաղդութենէն է որ՝ մինչդեռ ուրիշ ամեն խնդրոյ մէջ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ շահերն անհաշտ և հակառակ կրգան միմեանց, գործը Հայուն վերաբերեալ մի որ և իցէ խնդրոյ դալուն պէս՝ այդ երկու հակառակ շահերն իսկոյն կը հաշտուին միմեանց հետ։ Ինչպէս Ռուսիա և Աւսթրիա ուրիշ ամեն քաղաքական խնդրոյ մէջ միմեանց հակառակ գտնուելով, միայն Լեհական խնդիր մը ծագելուն պէս, բնականաբար կը միաբանին միմեանց հետ զայն խեղդելու։ Իսկ սա՝ ստոյգ է թէ՝ Հայոց Մայր Աթոռը Էջմիածնէն Ցաճկաստան փոխադրելն այսօր ամենէն աւելի Ռուսական շահուց և նպատակին ձեռնտու է՝ քան թէ Բ. Դրան։

Զի պահ մը ենթադրեմք թէ՝ Թուրքիոյ մէջ իրօք այդպիսի դիտում կամ նպատակ մը գտնուած լինի՝ անդ Թրքահայոց ընդհանուր Պատրիարք-կաթողիկոսի աթոռ մը հաստատելու, Թուրքիոյ Հայոց յարաբերութիւնքը կտրելու խզելու համար Էջմիածնայ և Ռուսահայոց հետ։ Բայց ինչէ՞ն գիտնամք որ Ռուսիա ալ ճիշդ այս միջոցիս այդ միտնդն նպատակը իրականացնելու չ'ախատիր, և դորա համար առիթներ որոնելու հետամուտ չ'գտնուիր, մանաւանդ երբ այժմ Թուրքիոյ Հայոց մէջ նոր կաթողիկոսի ընտրութեան առթիւ Պալատենեայի բարեփոխման, և Էջմիածնայ աթոռոյ հետ թրքահայոց կրօնական յարաբերութեանց կապերը զօրացնելով ամրապնդելու խնդրոյ յուզում և շարժումներ յարուցանելու պատրաստութիւնք կը տեսնուին։ Ինչէ՞ն գիտնամք որ Թուրքիոյ և Ռուսիոյ Հայերը իսպառ իրարմէ բաժանելով՝ միմեանց հետ ունեցած մինչև իսկ կրօնական յարաբերութիւնն ալ խզելու և անջատելու համար Ռուսաց տերութեան ըրած գաղտնաբար ջանքերն սքօղելու նպատակաւ չէ՞ որ մերթ Ռուսական թերթ մը կ'ելնէ այդպիսի մտադրութիւն մը ընծայելու Բ. Դրան, և մերթ Ռուսահայ թերթ մը կ'ելնէ այդպիսի տեղափոխութիւն մը Հայոց ազգային-կրօնական շահուցը նպաստաւոր ցոյց տալու, մինչդեռ այդ՝ նոյն իսկ Ռուսիոյ կառավարութեան ուզած բանն է, բայց սա կը նայի որ այդպիսի նախաձեռնութիւն մը ուղղակի իր կողմանէ չլինի, զի այն ատեն Հայերն զգալով պատրաստուած ծուղակը, ամենայն զօրութեամբ դիմադրելու կելնեն, այլ Ռուսիա կը ջանայ որ այդ բանը նոյն իսկ Հայոց կամքն ու նախաձեռնութեամբը լինի, իւր վրայ ոչ է պատասխանատուութիւն մը չբերելու համար, այլ իրաւունք ունենայ յետոյ ասելու թէ՝ Հայերն իրենք իրենց բաժնուեցան։ Վերջապէս լա՛ւ խելամուտ պէտք է լինիլ սա՝ ճշմարտութեան թէ՝ մինչդեռ շատեր թերևս մինչև ցարդ այնպէ՛ս կը կարծեն թէ «մեր Մայր Աթոռը Էջմիածնէն Ցաճկաստան կը փոխադրենք հա՛» խօսքը ըսպառնալիք մ'էր Ռուսիոյ դէմ, ընդհակառակն պէտք է գիտնան թէ այդու Ռուսիոյ հայոցն իւղքսած կը լինին։

Գուցէ հարցուի թէ՝ Ռուսիա ի՞նչ շահ կրնայ ունենալ Էջմիածնայ հետ Թուրքիոյ Հայոց յարաբերութիւնքը խզելէն, մինչդեռ ընդհակառակն նա մեծ շահ ունենալ կենթադրուի այդ յարաբերութիւնն անխզելի պահպանուելուն մէջ։ Զայդ ևս բացատրեմք։

Ստոյգ է որ՝ Երևանայ նահանգը, յորում է և Էջմիածնայ Աթոռը, Պարսից իշխանութեան տակ գտնուած ատեն, մեր կաթուղիկոսաց չաւերը, ինչպէս են Դանիէլ, Եփրեմ, Յովսէփ, Յովհաննէս, բաւական մեծ ծառայութիւններ մատուցեր են ի նպաստ Ռուսիոյ, ուստի և այդ նահանգը (1832ին) Ռուսիոյ ձեռքն անցնելէն ետքն ալ՝ Ռուսիա ջանացեր է Էջմիածնայ կաթողիկոսին և օտար երկիր բնակող Հայ ժողովրդոյ մէջ կեցած յարաբերութիւնն ու հաղորդակցութիւնը պինդ և ամուր պահելու։ կամ աւելի ճիշդ բառովն ասեմք՝ Ռուսիոյ տերութիւնը աչխատեր է որ օտար կամ սահմանակից երկիրներու Հայոց վերայ Էջմիածնայ կաթուղիկոսաց ազդեցութիւնն ու հեղինակութիւնը զօրացունէ, ի հարկին և ըստ պիտոյից՝ այդ ազդեցութիւնը յօգուտ և ի նպաստ իւր քաղաքական դիտմանց կամ աչխարհակալական տենչանաց կարենալ ծառայեցնելոյ համար։

Ուստի երբ Ռուսիա իւր Ասիոյ աչխարհակալական ուղղութիւնը Հարաւէն դէպ Արևմուտք դարձոյց, կը ջանայր որ Էջմիածնայ կաթուղիկոսաց ազդեցութիւնը միշտ զօրաւոր լինի Թուրքիոյ Հայոց վերայ, զասոնք ևս ի հարկին իւր օգտին ու քաղաքականութեանը դիւրաւ ծառայեցնելոյ համար։ Թէպէտ Էջմիածնայ գահը բազմող վերջին մի քանի կաթողիկոսանք, հոգ ելոյս Ներսէս, Մատթէոս և Գէորգ, իրենց յայտնի հակառակութեամբը և անվեհեր ու հաստատամիտ ընդդիմութեամբը զանազան խնդրոյ մէջ՝ բան բառականին ցոյց տուին թէ՝ ո՛չ ինքեանք և ո՛չ ալ իրենց ժողովուրդը՝ Ռուսիոյ աշխարհակալական դիտմանցը՝ Պուլկարայ նման՝ կոյր և անարդ գործի լինել՝ ո՛չ յանձն կառնուն և ո՛չ կը յօժարին։ բայց և այնու հանդերձ Ռուսիա մինչև մօտ ժամանակներս տակաւին կը յուսայր թէ՝ այլ և այլ մեքենայութեամբ և կեղծ ու պատիր խոստումներով կրնայ Էջմիածնայ կաթուղիկոսն և Թուրքիոյ Հայերն իւր քաղաքականութեանը գործիք ընել։

Սակայն վերջերս, մանաւանդ վերջին Արևելեան պատերազմէն ի վեր, Ռուսիա փորձով տեսնելով ու համոզուելով որ Էջմիածնայ կաթողիկոսներն իւր քաղաքականութեանը գործիք չ'կրնալ լինելէն զատ, Թուրքիոյ Հայերն ևս Ռուսիոյ վերայ հակակրական կասկածատ և թշնամական աչք կ'նային, այդ վայրկենէն սկսած է զգալ թէ՝ Թուրքիոյ Հայոց վերայ յոյս դնելն կամ զանոնք իրեն գործիք ընելու աչխատելն անօգուտ բան է, և թէ Թուրքիոյ Հայոց այլ ևս պէտք մը չունենալով, դոյա վերայ Էջմիածնայ կաթուղիկոսաց ազդեցութիւնը սերտ և զօրաւոր պահելու այլևս հարկ մը չ'կենալէն զատ, աւելի մեծ հարկ մը ծագած է ընդհակառակն Էջմիածնայ դժն ու զօրութիւնը ջլատելու։ Գանդի Էջմիածնայ կաթուղիկոսն իւր գլխաւոր և մեծ դժը ու զօրութիւնը՝ Ազգին ստուար և մեծագոյն մասը կազմող Թուրքիոյ Հայոցմէ կասանայ, որոյ վերայ թերևս այս անգամ՝ ալ պիտի աւելնայ Բուլանիոյ, Թրանսիլվանիոյ, Հունգարիոյ, Գաղղիոյ և Անգղիոյ Հայ ժողովրդոյ ձայնն ու զօրութիւնը, որով նորընտիր կաթուղիկոսին դիրքը՝ աւելի միջազգային և ընդհանրական նկեղեցւոյ վեհապետի մը դիրքը պիտի լինի՝ քան թէ լոկ Ռուսահայոց ծայրագոյն պատրիարքի մը դիրքը, ինչպէս որ հանգուցեալ Գէորգ Դ. կաթուղիկոսին այդ դժն ու զօրութիւնը քանիցս տեսած և զգացած էր Ռուսիա՝ Էջմիածնայ հողային սեպականութեանց և դպրոցաց գրաւման խնդրոյ, Էջմիածնայ տպարանը տերութեան գրաքննութեանը ենթարկելու փորձոյն, ~~և~~ ժամանակ՝ Ռուսաց տերութեան դէմ կաթուղիկոսին յարուցած ընդդիմութեանը և մղած պայքարին ու մաքառմանը մէջ, առ որ ոչ սակաւ օգնեցին Թուրքիոյ Հայոց բողոքոյ ձայներն և սոցա պաշտօնական և դեսպանագիտական միջամտութիւնքը, որով և Ռուսիոյ այդ գրաւման և ճնշման փորձերն առայժմ անցեալով՝ բայց առկախ մնացին, ուրիշ բարեպատեհ առիթներու մէջ վերըստին յուզելու համար։

Հետևաբար Ռուսիա, ինքզինքը խաբուած տեսնելով իւր ակնկալութեանը մէջ, և հիմա իվեր յեղաշրջելով իւր նախորդ քաղաքականութիւնը, ըստ որում Էջմիածնի կաթողիկոսն և Թուրքիոյ Հայք այլ ևս անօգուտ են իրեն համար, կարի՛ իսկ բնական է և հաւանականութեան ալ խիստ մօտ, որ Էջմիածնայ Աթոռոյն այդ ստացած և ունեցած մեծ և թերևս միջազգային դժն ու զօրութիւնը ջլատելու, և այս կերպիւ զայն իւր Ռուսահայ ժողովրդովը կղգիացնելու և չէզոքացնելու համար, բուռն ճգմամբ աչխատի Էջմիածնայ Աթոռոյ հոգևոր յարաբերութիւնն ու հաղորդակցութիւնը խզել Թուրքիոյ Հայոց հետ, և այս ալ չէ կարելի ուրիշ միջոցաւ ի գլուխ հանել՝ բայց եթէ ձեռքի տակէ և գաղտնաբար աչխատելով ու գրգռելով, որ կամ Թուրքիոյ Հայերն իրենց համար Ցաճկաստանի մէջ դատ կանգնելու մ'ընտրելով՝ Էջմիածնայ կաթուղիկոսը մերժեն ճանաչել, և կամ Ռուսիոյ մէջ իրենց Հայրապետական Աթոռը շարունակ ճնշման և բռնութեան տակ տեսնելով, զայն Էջմիածնէն փոխադրեն ի Սիս կամ Ակթամար, զոր Ռուսիա ալ թերևս չուզէ ճանաչել այն տեղն, որով և Էջմիածնայ Աթոռն ալ յայնժամ գառնայ չէզոքացեալ սոսկ պատրիարքական աթոռ մը, բոլորովին Ռուսի իշխանութեանն ու տարամադրութեանը ենթակայեալ, որպէս զի Ռուսիա ալ՝ մի անգամ Ազգին այդ երկու գլխաւոր մասանցը մէջ կապակցութիւնն ու յարաբերութիւնը խզուելէն յետոյ, իւր ուզած խաղը խաղայ Ռուսահայոց գլխին և Էջմիածնայ, կաղուածներն խլելով, դպրոցները գրաւելով, հայերէն դպրութիւնն ու պատմութիւնը խափանելով ու չնչելով։

Եւ ահա Ռուսիոյ ոտն նպատակը սքօղելու համար է անշուշտ որ Ռուսական օրէնքներն ալ եղած են այս միջոցիս Ցաճկաստանի մէջ Հայոց Պատրիարք-կաթողիկոս մը հաստատելու և կամ Ընդհանրական Մայր Աթոռը Ցաճկաստան փոխադրելու խնդիրներ յուզել և մտադրութիւններ ստեղծել, փոխանակ զայդ ուղղակի Ռուսիոյ վերնծայելու։

Այն կասկածն ու տարակուսանքը այժմ Ռուսահայոց ողջամիտ մասին մէջ այնքան տարածուած և յուզում ձգած է, որ Ռուսահայք սոսկմամբ կ'լսեն Թրքահայոց վերընծայեալ այսպիսի անջատման նկրտումներու զրոյցներն, յայտնապէս խոստովանելով թէ՝ Ռուսահայք իւրեանց ազգային գոյութեան պահպանութիւնը Թրքահայոց կ'պարտին, և թէ Թրքահայք իւրեանց կրօնական յարաբերութիւնը խզելու լինին Ռուսահայոց հետ, կէս դար չանցած՝ Ռուսիոյ մէջ Հայք պատմական ազգ մը եղած կլինի և կ'ոչնչանայ։

Մեք այս խնդրոյն վրայ այսքան չէինք ընդարձակուեր, եթէ չնախատեսէինք թէ՝ նորօք յարուցուելիք Պալատենիայի բարեփոխման խնդիրը շա՛տ բարեպատեհ առիթ և պատրուակ պիտի լինի Ռուսիոյ ձեռքը՝ ժամանակէ մ'ի վեր իւր մտադրած այդ պառակտումն առթելու և իրականացնելու համար, ուստի և հարկ դատեցինք խնդրոյն մանրամասնութեանցը մէջ մտնելու, որպէս զի առիթ տուած լինիմք Կ. Պոլսոյ Հայոց Կեդր. Վարչութեան և Երեփ. ժողովոյ՝ լուրջ ուշադրութիւն դարձնելու խնդրոյն այս կողմին ալ վրայ և իմանալու համար թէ՝ Պալատենեայի անհրաժեշտ բարեփոխման խնդիրն ի՞նչքան փափուկ դիրք մ'ստացած է այժմ, և թէ յայդմ՞ որ ստիճան դաժդով վարուելու է Ռուսական կառավարութեան հետ, որպէս զի հետևանքը չլինի այն բանը ինչ որ կ'վախցուէր։

ՄԻԻԹԼԻԳԻՐԻԳԱ

Շգօտրատան ապրիլ 27 թարիխեալ Սմիրնոյ եղբլան պիր մէքթուպտա օգունմըշ տրը։

«Պիր գաչ այտան պէրու Աւսթրիա մէմուրլիյնի՝ թէպտիլ ղըյաֆէթլէ մէմլէքէթի տօլաչարագ, Աղնավուտլարը գանտրմագտա տրըլար։ Կէչէնտէ Օսմանլը ժանտարմալարը՝ Ալէսիօ գուրպինտէ կէօյա Աւսթրիա-Մաճար մուխպերլիկի թասյան վէ ֆագաթ Աւսթրիանլն պէօյիւք բօյնա մէմուրլիներնտէն պուլունան պիր զապթի թէվգիֆ իթմիշլէր իսէ տէ, մուսմանլէյհ հէր նասըլսա լէր գումբանիասընա մէնտուպ պիր վաբօրա ճան ամարագ ֆիրարէ մուվաֆֆագ օլմըշ տրը։

«Ֆրէնգլէրին բաղալիասընլն իքինճի կիւնիւ եանի մարտ 26տա Շգօտրատա կէօյունտէ քիւչիւք պիր սանտալ տօպչմագտա իտի։ Մէղքիւր սանտալտա 4 տաղլը Աղնավուտլա իբի իւչ գարը պուլունմագտա օլուպ, պունլար՝ միթատ օլուղու վէճճէլ հէնուզ վէֆաթ իթմիշ օլան ագրապալարընտան պիրլինին իւզէրինէ ազլամագ իւզրէ սէվահիլ պէյանտա վագը պիր գարլիկէյէ կիթմէքտէ իսիլէր։ Ի վագթա գատար գայլար արգասընտա կիրլէնմիշ օլան վէ բիւրսիրլաՀ պուլնան Գարատաղլըլար՝ հէման տօգուզ ատէտա սանտալա բաքիպէն, արանսըզ Աղնավուտլարըն բաքիպ օլարգէլարը սանտալըն իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր տիր։

«Գարատաղլըլար՝ Աղնավուտլարըն իւզէրինէ ամէջ եաղմըրմայա պաշլամըշլար, վէ քէնտիլէրինին միւքէմմէլ գարապինալարը պուլունտրղը վէ Աղնավուտլարըն քեաֆիֆէսի տէօրթ քիշիտէն իպարէթ օլտուղու հասպիլէ միւտարէպէ բէք չօղ սիւրմէյիպ 3 Աղնավուտ իլէ պիր գարը գամթ օլունմուշ, վէ տիկէր պիր գարը տա եարալանմըշտը։

«Սաղ գալան Աղնավուտ՝ վար գուվվէթլէ քիւրէք չէքէրէք մէղքիւր սանտալը Գասթրամի գապիէսինին պուլունտրղը տրագվիյէ եանի Աղնավուտ սէվահիլինէ եանաչէրտրղտա, Գարատաղլըլար գարապինալարըն սէսինէն գըյրյա գօշան Գրնավուտլար թարաֆընտան գուրշուն տանէլէրիյլէ իսթիդպալ օլունմալարընտան գօրդարագ մէղքիւր սանտալը թագիպէ տապան իտէմէմիշլէր տիր։»

—

Բարիզտէ նէշր օլունան Թ-ն կազէթասընըն սոն նիւսխէլէրինտէն պիրինտէ պէր վէճճը աթի օգունմուշ տրը։

«Ֆրանսա Մէարիֆը ումմիյէ նազրը Մ. ժիւլ Ֆէրրի՝ ըֆիրգի խարիճիյէ նազրը իլէ պիւյիթթիֆագ, մէարիֆը իպթիտայէ իչին լայագաթ չէհատէմնամէլէրի ալմագ արզուսընտա պուլնան Տէրսաատէթ Ֆրանսըզ մէքթէպլէրինին գըզ վէ երքէք չակիրտանընըն գապիլիյէթինի պատէլ իմթիհան թագտիր ու թաստիգ իչին պու քէրրէ Տէրսաատէթտէ պիր գօմիսիօն թէշքիլինէ էմր վերմիշ տիր։

«Մէղքիւր գօմիսիօն Ֆրանսըզ սէֆիրի թարաֆընտան ինթիխապ օլունմուշ 7 ազատէն իպարէթ պուլունաճագ տրը։ ազալ մումանլէյհիւմտէն պէշի Գալաթա-Սէրայ մէքթէպի մուալլիմներինտէն վէ իբիսի սէֆարէթ մէմուրիյինտէն իպարէթ պուլունաճագ տրը։

«Գօմիսիօնը մէղքիւրէ եա պիզգաթ սէֆիր վէ եախատ միւշարիլէյհ թարաֆընտան նասպ օլունան վէքիլ ըրյասէթ իտէճէքտիր։

«Մէղքիւր գօմիսիօն թարաֆընտան իթա օլունան չէհատէթնամէլէր՝ աթիտէքի չէրահթ մուճիպինճէ Ֆրանսատա վէրիլէն չէհատէթնամէլէրէ միւսաֆի օլաճագլար տրը։

«Մէղքիւր չէհատէթնամէլէրէ չակիրտանընը գալէմէ ալտրգլարը միւսվէտտէլէր վէ իմթիհան մագպաթաը՝ Ֆրանսա մէարիֆ նէզարէթինէ թէպլիղ, վէ մէքթաթիպը իպթիտայէ իսթիշարէ գօմիթէսինին նազարը թագտիր ու թաստիգ արզ օլունաճագտըր։ Գօմիթէի մէղքիւրը բէյի մուճիպինճէ չէհատէթնամէլէր իթա գըլընաճագ տրը։»

—

Սուտուր իսէն պիր իրատէի Շահանէ մուճիպինճէ, ճէզայիրը Պահրը Սէֆիտ սուլարընտա մէրճան ավանագ իւզրէ Պիլիօթի պիրատէրլէրէ պունտան ագտէմ վերիլէն իմթիյազը հիւքմի գալմամըշ օլմաղլա, պունտան պէօյլէ մանթար ավը կիպի իսթէյէնէ, օլ պապտէ իյճագ իտէն բէսմի վէրտիքտէ, Յագըզ, Միտիլլի, Բատօս, Սիմի Մէճիսթի վէ Գալիմնօ մէմուրիյնը մահալլէյէ Օսմանլիէսի Թարաֆընտան բուխսաթնամէլէր իթա գըլընաճագ տրը։ Մանթար իչիւն բուխսաթ ալան՝ մէրճան, վէ եա մէրճան իչիւն բուխսաթ ալան՝ մանթար ավլայանայաճագ տրը։

—

Ախիրէն Իսկիւտարտա խըրսըզլըզը չօղալտըզընը վէ ասլա էմնիյէթ գալմատըզընը եաղմըշ իտի։

Զապթիյէ նազրը Ֆաղը բաշա հաղրէթլէրի՝ ահվալի բէյիւլլան կէօրմէք իւզրէ կէչէն ճումա կիճէսի իւսկիւտարա կիտիպ, պիլճիւմէ մէզարլըզլարը, վէ կաէթալարը խըրսըզլըզլար վուգու պուլտուղընը խապէր վէրտիքլէրի մահալլէրի թէպտիլ գըյաֆէթի տօլաչմըշ, վէ մէմուրիյնը զապթիյէյի չէտիտէն մուախէզէ իթմիշ տիր։ Ժանտարմալար՝ նահուսիլէրին Տաղ Համմամընտա պիր գարագօլ թէէսիս իթտիրմէք իչին կէօյա իչի վէվէվէյէ վերտիքլէրինի պէյան իթմիշլէր իսէ տէ, բաշալ միւշարէլէյհ նահուտիլէրին խըրսըզլար ալէյհինտէ վըդայէ վէ մուհաֆաղա օլունմագ իւզրէ իթթիխազը թէտապիր թաւէպ իթմէլէրինին հագգը օլաուղընը պիլպէյան, քէմալը զայրէթ ու սէպաթլէ իճրաի վաղյֆէ իթմէլէրինի մէմուրիյնը զապըթայա էքիտէն թէնպիհ ու իխթար իթմիշ տիր։

—

Կէչէն կիւն Շիշլիտէ կէզմէքտէ օլան Նատիր պէյ նամ զաթբն արապասընա պաղը սէրսէրիլէր հիճիւմ իտերէք, արապանըն ճամբարընը գըրմըշլար, վէ մումանլէյհի տէ գաչընտան եարայալը ֆիրար իթմիշլէր իսէ տէ, էլպաշըլարը պուլունան ճիվանի տերտէսթ օլընմըշ տրը։ Նատիր պէյ՝ Պէշիքթաշտաքի գօնաղընտա թէտավի իտիլմէքտէ իմիշ։

—

Պէրտան թօրբիլի իչիւնճի տէֆա օլարագ Պահրիյէ նէզարէթի թարաֆընտան թէճրիպէ օլունուպ մագսէտէ մուվաֆֆագ օլընըղը կէօրիւմիւշ տիր։ Մէղքիւր թօրբիլ պու կիւնլէրտէ Զանագ Դալէ սուլարընտա սոն պիր տէֆա տահա թէճրիպէ օլընաճագ տրը։

—

ՎԻԳԹՕՐ ԹԻՐԻՆԿ ՎԷ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐԻՆ

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՏՕՂՐՈՒ ԵՕԼՏԱ

Օ ԳԱԹՐ ՍԷԶՕՆ նամբյալա

վէ 505—511 նումէրօլաչ իրէ մուրադգամ քիւչատ իթտիքլէրի եէնի մաղազա։

ԲԱԶԱՐԼԸԳ ԵՕԳ

Մէղքիւր մաղազատա երքէք վէ չօճուգլար իչիւն հաղը բուսպալար սաթըլըրը կիպի, էօյչիւ ալնարագ ըսմարլամա էլպիսէ տախի եարբլը։ քէչա գատընլար իչիւն տախի հէր նէվի ըսմարամա էավաղ տիքիլիր։ Մաղազի մէղքիւրտէ էնվաի մատա մալլար վէ պէյազ թագըմը տախի ֆիրուխթ օլունուր։

ՅԻՑԱԹ ԲԷՐ ԷՀՎԷՆ ՏԻՐ

Զէյ։—Ըսմարլանան ըուպալար 24 սաաթ զարֆընտա քէսիլիպ։ պիչիլիպ տիքիլիր։

—Բումէլիի Շարգի միլիս ասքէրի գօմանտանը Մէնէրալ Սթեսքէր (Բաշիտ) բաշա՝ էվվէլքի կիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

—Թոյդլեն Գրբրմ մուխպիրի Մ. Բուսէլ՝ լօրտ Տիֆերին իլէ պէրապէր Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր։

—Ֆրանսա սէֆիրի Մարքի տը Նոայլ՝ կէչէն ճումա էրթէսի կիւնիւ Բաբա հաղրէթլէրինին Տէրսաատէթի վէքիլի Մանսէնէէր Բոթէլլեյէ պիր զիյաֆէթ քէշիւէ իթմիշ տիր։

—Շէրէֆէտ Խաչէյէ՝ պուտան 6 սէնէ մուգաատէմ Պահրիյէ Նէզարէթիսէնէ միւպայէա իթտիկի 36·000 մէճիտիյէլիք վարօր քէսմիւրինին պէտէլինի հէնուզ թէէտիյէ իթմէմիշ օլմըշտըրտան, պու կիւնլէրդէ Տէրսաատէթի մահֆէմէի խսիրնաֆը՝ Շէրէֆէին 36·000 մէճիտիյէյի թէէտիյէ իթմէսինէ հիւքմ գաթի վէրմիշ տիր։

Լէովէռ-ուշէրն մանիւմաթընա կէօրէ, Պահրիյէ Նէզարէթի՝ մէզքիւր հիւքմին իճրասը իչիւն Շէրէֆէին 17 նիւմէրօլու վարօրընը թահմէթ հաճզա (սէքիլմէրօ) ալտըրմագ իւզրէ պու քէրրէ մէրճիրինէ պիր խսիտա թագտիմ իթմիշ տիր։

—Շէհր Լիմանէթի իլէ Շէրէֆէ խաչէյէ պէյինտէ թէհատուս իտէն հաճզ (սէքէսթրօ) տավասը տուն Մահքէմէի Թիճարէթը Պահրիյէտէ պէրրույէ, հաճզը վագրընն հիւքմիւզլիյինէ գարար վէ Շէրէֆէ հագգ վէրիլտիյի մէսմուրը։

—Ուն գաբանընտա վագը պէյլիքթան ֆապրիգասընընպուղտայ եիւքլիւ պիր մավունասընա խրրսըզլար կիրէրէք պիր խայը չէյ կէօրիւրիւքլէրի կիպի, Լիման տաիրէսի ճիվարընտա եաթմագտա օլան պիր կէմիյէ տախի սարիգլէր տուխուլ իտուպ, պիր մրգտար ուֆագ թէֆք էշեաալրընը չամըշլար տը։

—Ինկիլիզ վէ Եունան պանտէրալը վարօրլարընն Միտիլլիյէ ուղրամալարը մահալլի միթէսարրֆլըընտան մէն օլմընտըր օրտանն եաղլըյօր։

Գըրմզը խաչ բիյանգօսը՝ մայիս 1տէ Վիէննատա քէշիտէ օլունուպ, պու պապտէ ալնան ճէսվէլլեր մուճիպինճէ 7375 ռուֆտէքի 19 նիւմէրօ 100·000 ֆլորին գազանմշ տը։

Զիյրտէ նիւմէրօլարը տէրճ օլունմուշ օլան պիլէթլէր աթիտէքի մէպալիդի գազանմիշլար տըր։

Սէրիէ	Նօ.	Ֆլորին
736	26	50
745	28	100
1036	26	50
1153	33	1000
1614	44	50
1672	4	50
1994	44	50
2320	10	50
3056	32	100
3214	38	100
3671	36	100
3806	39	50
4040	28	50
4059	31	100
5165	22	100
5979	30	100
6442	25	50
6449	18	500
6666	36	500
6816	30	100
7901	31	100
8476	3	100
8705	32	50
10679	28	500

Պու պիլէթլէրի համիլ օլանլար՝ գազանդլան մէպալիդի արմագ իւզրէ Գալաթատա Գամիսիօն խանընտա 18 նիւմէրօլը մաղաղայա միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

Ժ. Տ. ԾԱՆՆԷԹԹՕ

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 3 Մայիս։

Ինկիլ. էհամը Ինկ. Լիր.	102-15/16
Օմ. էհամը աշրյուը	11-13/32
» » գաբանտը	11- 1/2
Իսթիգրազ 65	14- 3/8
» 69	12- 3/8
» 71	73-
» 72	23- 1/2
» 73	11- 3/8
Օսմանլը Պանգասը	20- 3/8
Ռուսիա իսթիգրազը	87- 5/8
Մըսըր տույ. մութա հըսէ	72- 1/4
» իսթիկրազը	94- 1/2
Տարիա Սանիէ (Մըսըր)	71-3/8
Ռօշիլա իսթիգրազը (Մըսըր)	96-5/8
Մաճարիսթ. էհամը 1877	102-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25-436

Բարիզ 3 Մայիս

Ֆրանս. էհ. 3 % Ֆր.	79-85
» » % 5	109-40
Օսմ. էհամը աշրյուը	11-70
» » գաբանտը	11-75
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	-
» 69	-
» 73	56-
Բուսէլի շըմէնտըֆէրի	55-75
Օսմ. Պանգասը	764-37 1/2
Գրէտի Լիոնէ	560-
Գրէտի Ֆոնսիէ	1337-50
Լիոն ազսիոնը	1503-75
Սուէիշ ազսիոնը	2245-
Ռուսիա 5 % 1877	93-
Իսպանիա էհամը	91-70
Մարը Ֆոնտ. մութա հըսէ	365-
Մաճարիսթ ան էհամը	102-1/2
Եունան 6 % 1879	427-50
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-22

Վիէննա 3 Մայիս

Լօնտրա իւզրինէ գամպիօ	119-05
Բուսէլի շըմէնտըֆէրի	26-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էհ. ուս. տիւն ազշ. գաբ.	13-02
Գու սապահ աշրյուը	13-03
Մըսըր մութահըսէ. գաբ.	80-30
Գու սապահ աշրյուը	81-
Իսթիդր. 65 (մութօն)	77-
» 65	72-
» 69 (բինար	64-
» 72 (Պոն տիւ Թրէ.)	22-50
» 73	53-50
Բուսէլի շըմէնտըֆէրի	57-
Ագյէ Ֆայիզի	9-
Ռէբօր Ղրշ.	23-
Հէվալէսիզ »	30-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	6-38
Սթամպոլ պանգասը	8-25
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-38
Թրամվայ	3-30

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 դրշ.տան	Ղշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Ֆարգը	108-10
Մէճիտիյէ »	101-20
Գէնիք »	103-15
Ալթընըզ »	103-15
Գագըր »	700-
Գայմէ	1000-
Ինկիլիզ լիրասը	110-08
Ֆրանսըզ ալթունը	87-32
Բօլ	90-10
Գրէմից ալթունը	51-20
Գարպոն գայմէ	08-11

ԻԼԱՆԱԹ

Պէյօղլու Պիսայէթ մահքէմէսի Իճրա սաիրէսինէ կէլէն իլան.

Մովսէս էֆէնտինին պա իլամ գարարքէ հեռազատէ սատատէթ լու կարապետ պէյ հաղրէթլէրինէ ատէյին օլան մէպալիդը մալիսմէնին թէսվիկսի զրմիրնտա մէրհուն օլուպ ֆիրսուխթը մուգարբէր օլան իրմիրտէ ճուճամա Ապատ Նահիյէսինտէ Տէվէլի վէ Եէլէրիչ վէ Զէլէմէ չիֆթլիքլէրինին մէճմուր, վէ Պէօյուքտէրէ ատէ վագը մա կէսիք պիր պապ պէրգէր վէ բօնճեր տիքքեսանլարը իլէ պիրա կէսիք տիկէր իլի պապ տիքքեան վէ քէօշք վէ էսնիկի սաիրէ վէ իսկէլէլի միւշթէմիլ էմլաքը 4 հիսսէ իթիպարը իլէ 3 ռուպ հիսսէլէրինին թորիքը իլանատէն իթիպարէն 15 կիւն սոնրա պիրմիւզայէտէ ֆիրուխթ իսլէճէկի Պէյօղլու Պիսայէթ մահքէմէսի իճրա տաքրէսի ճանիպինտէն իլան օլունուր։

26 Նիսան 99

Խապինէի Խոսասի Շահանէտէն կէլէն իլան.

Թէրգօս կէօլիւ սայրը մահիսինին իչպու Բուպը Հըզբրտան իթիպարէն պիր սէնէլիկինի իյճար միւզայէտէսինէ մայիսին պիրինճի բազար կիւնիւ պայշանա ճաղրնտան, իսթէք իսթէնիրին եէմմի մէդքիւրտէ խաղինէի խասսի Շահանէտէ պուլունմաղը իլան օլունուր։

23 Նիսան 99 3—2

ՏՕԳԹՕՐ ԹԱՄԱՄԻԼԷՖ

Տօգթօր Թամամիլէֆ՝ պու քէրրէ վուգու պուլան սէյահաթընտան ավտէթ իտիւպ Պէյօղլունտա Թէբէ պայշընտա 6 նիւմէրօլը խանէսինտէ հէր կիւն սապահտան էօյլէյէ գատար խասթա գապուլ իտէճէկինի բաղրէթլու էհալիյէ իլան իտէր։

Թապիպը մումայիլէյհին խանէսի պունտան ագտէմ Նիշան թաշընտա Ռուսիա խաթախանէսի գուրպինտէ պուլունմագտա իտի։

3—3

ԽԱՍԹԱԼՐԳ ՊԻՐՏԷՆ ՊԻՐԻ

—

ՆԱՄԸԼ ԻՒՋԷՐԻՄԻՋԼԻ ԿԷԼԻՏՕՐ

—

Նասրէ քի պիր խարրագ պիպի կիճէ ապար. էպէտ ատ պու խասթալրգ կիզլի սուրլիթտա խսմիւզ հիւճիմիւտէր։ Պու խասթալրգա միւպթէլա պունդար՝ կէօյիւտտէ վէ գապարպալարտա վէ պագէն սըրթտա պիրէ տարը սուեարար։ Իսթէլէրինէ օտանճ կէլիր վէ այրըմագ խթէրլէր։ աղրը՝ խաչտան իլէ սապարկերը ֆէնա տրր։ Տիլլեր նարընճկան պիր մատտէ իլէ քիրէնիր, իշթահ գարարը, խասթա սինէսինտէ պէգիրք պիր ագրրրգ վէ պագէն պիր գասֆ վէ տայմագ պիր ահրդ սուեար, կէօզլեր ասրար, բարմագլարընն ուճրտը սսուր վէ նէմիէնիր։ Պիր ագ վագթ սոնրա պիր էօքսիրիք պաշլար, վէ պու էօքսիրիք էվվէլա գարու օլուր, վէ պիր գաշ այ սոնրա եէշիլմէճ պիր պուլիմա կէլիր։ Այ սոնրա տայմա պիր հորկունլուգ սուեար, վէ պէյհուտէ այրըմագ խթէրպու ույպու քէնարխէնէ հէր պիր գուվվէթ վէրմէգ։ Պաշկա հուլասիինէ պիր թիթիլիք կէլիր վէ հէր շեյի ֆէնա կէօրիր։ Պարէն պիրլ այրագ գագարընտա, սրայը սէօնէր, ինգրայա գը գարար։ աէրիսի կեահ գարար վէ կեահ սրճագ սրր. գանը գաթրլաշըգ ճէվիանը ազարը. կէօզլերինէ ազարը սարը պիր ըէնկ ալըր, խարարը ազ սրր վէ գօր գարր. պուճտան մասատա թօրուլու սրր։ Խասթա՝ էէսիսի էէվէլի էգարիա սրրարը վրրվէյէ մէճմայէ սրր. պու խթիֆրարարտան տարար ազրգտա պազէն ատր վէ պազէն թաթլրճա պիր տատ գալր, վէ գուստուգտան սոնրա էգարիա եիւրէք չարբընընը կէլիր. խասթանընն կէօզլէրի գայբֆիանը, վէ կէօզլերինին էսիրնատ տայտա լեգէլէր պուլուճար։ պեգրիք պիր հորկունլուգ վէ գայբֆլրգ տույար։ Պիթիճն պու ամլմէյէր սրրա իլէ մէյտանա չրգար։ Տէրլեր քի, էհսանինի իչրասընընի պիր քաշը չու եա պու թարչա մէգքիւր խասթալրգա միւպէլլա տր։ Պաղր հէքիմլեր պու խասթալըրընն թապիպթը իզգերինէ էքսէրիա եարդրմըշլար տըր։ Պաղրլարը պիր էյէր խասթալրգը, պագալրարը հաղմըգլրդ, վէ նիհայէթ քիմի ակ տուրագ խասթալրգը մագամընտա թէտավի էթմէլեր տիր, բաքին պուճրարընն միսթէլլիթ թէտավիլերինէ հէր պիրի մուվաֆֆագիյէթ նասիպ օլմամըշ տըր։ Մամֆիհի «Մատամ Սէլիլլի Շէֆքէնար Շուբրա»ը հէր խասատա թէմամիյլա խասթալրգը էյի իսէ։

Հաղմարլրգ բէք փախիմ պիր խասթալրգ պրպ, բէք չոգ թեանարբա վար տրր, վէ ակէր սէրիան պագրրրգ թէատրի օլունմագ իսէ, նէթիճէսի չոգ ֆէնա օլար։ Սէյիլլին յուրուպրէն մուչրիկ ահվալակ մուէսսիր պիր մուալիճէ տիր։

Սահիպի Ա. Ճ. ՀՈՒԱԹ

2 Ֆարիկարն Բատ Լանտրա Է. Գ.

Պէյօղլու Գալաթա վէ Սթամպոլդն պիլիճիմէ պաշլրճա էճգանատէ վէ սաէչար տիս քքանդարընտա պուլունուր։

Թարտան վէ բերբէքնատ միւպայէթի իչիւն Գալաթատա Վայվոտա գուրպինատ Տիրքէք Գալարրըմտա Ն. 95-97տէ Ռումալի Իսկիլիզ մագազարնտա մէմուրը մախսուսը Լամնտա Գարուանսրա միւրաճաաթ իթմէլի տիր։

ԳԱՆԹԻՒԻ ՖԻՐԱՏԷՐԼԷՐԻՆ ԹԷՐԹԻԳ ԻԹՏԻՒԼԷՐԻ ԷԼԻԷՍԻՐ ՖԷՐՐՕ-ՄԱՆԿԱՆԻԳՕ ՔԻՆՕՔԻՆԱ

Գունագունարն բէք ապա վէ մագպալ պիր մաալիճէ սրարը աքրպպի հաղիգա թարաքընտան Քատիգ օլունմաչ օլմաղա, սէմիր իլէ գընագունատան մարպութ օլարագ Թէրքիպ խալէն մանկանէգ Թէրթիպի ուսմամ քիմիակերէրին մագհարը Թագտիր ուԹասվիպ սրմուշ սրր։

Ամպպա՝ բէֆիպլէրինին պիգամ Էլիքսիր հագգընատա պէյան իթտիքլերի էֆքարը միթպասա խաէէրլիքի կկպի, «էլիքսիր Ֆէրրօ-Մանկանիգին՝ Տէրէբէ» (կեհ իլէ հագգ) Գրբրզ Ամէնրէ Իմրրօ (գան սիրմէ) Լէֆրրէ, Ֆիէնէ Թէֆիկ խասթալրգընտա նիհայէթ սէրեմ էսբար օլարագ վէ պու խասթալրգա շիֆա վերրաքաէն մատատա գուվվէթ տախի վերրիկինի բէք մահիր պիր քիմիակիր գավրէն պէյան իթմիշ տիր։

Տէրօգթօսը Ինկիլիզ խասթախանէսի տիր։

ՍԱԹԼԸԳ ԽԱՆԷ

Եէնիքէօյտէ կիւկէլճէ Ալի բաշա մահալլէսինտէ Գարալը-Պագգալ սոգաղընտա 5 օտա 2 սուֆա վէ պիր մրգտար պաղչէյի միւշթէմիլ 28նիւմէրօլու պիր պապ միւլք խանէ սատրգ վէ բաղարրը Շէհր Լամանէթի էվրագ գալէմինտէ Ահմէտ պէյ իլէ օլաճարը իլան գելընը։ 6—4

ՐՈՒՄԷԼԻ ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԼԷՐԻՆԵՆ

ԻՇԼԷՏԻՃԻ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1881 Հոկտեմբեր 1տէն իթիպարէն եէնի իլան վուգուրինէ տէկին շըմէնտըֆէր գաթարլարընը վագթը հարէքէթլերի

ՍԹԱՄՊՈԼ-ՍԱՐԸՄՊԷՑ ԽԱԹԹԸ

Սթամպոլ-Սարբմպէյ հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 2 Եօլը
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
ՍԹԱՄՊՈԼ (Պլ-ֆէ)	7 15
Գումրգ պրու	7 27
Եէսիլ գուլէ	7 41
Մագրիքէօյ	8 —
Ակիսիէ Ֆիանսու	8 14
Քիւշիւք Զէքմէճէ	8 26
Սարիմա-գուլէ	9 12
Հատրմ քէօյ	9 49
Զաթալճա	10 35
Դավրազտա	11 17
Սիլիվրի	12 20
էյ-բրէտ	1 04
Զէրքէզ քէօյ (Պլ-ֆէ) հարէքէթը	1 34
ԶՕՐԼՈՒ	2 33
Մուրատլը-Քէօրքէլի	3 27
Սէրիսլէր շիֆթլիկի	4 02
Լիւլէ-Պուրգազ	4 45
Պապա-Լիսկի	5 30
Բաքլը քէօյ	6 17
Ուզուն-Քէօբրիւ	7 15
Գուլէլի Պուրգազ	7 58
Ի. ըլը	8 24
ԷՏԻՐՆԷ էյ-բրէտ	9 14

ՍԱՐԸՄՊԷՑ-ՍԹԱՄՊՈԼ ԽԱԹԹԸ

Սարբմպէյ հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 121 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
Սարբմպէյ	6 07
Թաթարբազարճ	6 51
էյ-բրէտ	8 4
ՖԻԼԻՊԼԻ (Պլ-ֆէ) հարէքէթը	8 29
Գաթունիցա	9 2
Բաբապլը	9 47
Եէնի-Մահալլէ	10 35
Հաբէրլի-Գայանճը	11 35
ԹՐԻՆՕՎԱ	1 23
Հարմանլը	2 11
Մուսթաֆա-բաշա	3 22
Գաստր քէօյ	4 7
Լիսիրնէ էյ-բրէտ	4 53

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ-ԷՏԻՐՆԷ ԽԱԹԹԸ ՀԱՐԼԻՔԷԹ ՎԷ ԱՎՏԷԹԻ

Տէտէ Աղաճ-էտիրնէ հարէքէթը իւրն Բրէն *	Թրէն Ն. 222 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
ՏԷՏԷ ԱՂԱՃ (Պլ-ֆէ)	12 14
Ֆէրրէ	1 54
Ֆիլիպ օվա	3 20
Սուֆլի	4 23
Տիմէթ օվա	5 42
Դ. Պուր. (Պլ-ֆէ) էյ-բրէտ	6 17

Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սթամպոլտան կէլէն 2 նումէրօլը Թրէնի Գալէլի Պուրկազա գարբրար։

Էսիրնէ-Գալաթա Խաթթը Հարլիքէթ վէ Ավտէթի

Էսիրնէ-Գալաթա հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 221 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
Գ.-ՊՈՒՐԿԱԶ (Պլ-ֆէ)	8 52
Տիմէթ օվա	9 43
Սուֆլի	11 12
Պիսիկլի	12 10
Ֆէրրէ	1 21
Տ-Աղաճ (Պլ-ֆէ) էյ-բրէտ	2 28

Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սթամպոլտան կէլէն 122 նումէրօլը վէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 121 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

* Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը, վէ Սարբմպէյէ կիթմէք իւզրէ Էսիրնէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

** Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 121 նումէրօլը, վէ Սարբմպէյէ կիթմէք իւզրէ Էսիրնէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

ՎԱՐՆԱ-ՐՈՒՍՃՈՒՔ ԽԱԹԹԸ

Վարնա-Ռուսճուք հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 402 Բօ-Բ-	Թրէն Ն 422 Մ-ՐԻՐԷԼԷՐ
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	էյբ-պ-հ / ---պ-հ	էյբ-պ-հ / ---պ-հ
ՎԱՐՆԱ (Պլ-ֆէ)	8 15	8 15
Կէպէնէկ	8 47 / 8 49	8 52 / 8 55
Բրաֆտաֆ	9 47 / 9 52	10 01 / 10 06
Շումլա-Բօտ	10 45 / 10 50	11 06 / 11 21
Շէյթանճը (Պլ-ֆէ)	11 45 / 12 08	2 35 / 1 05
Ըզդրլար	12 55 / 12 57	2 13 / 2 20
Բաղրատ	1 36 / 1 41	3 03 / 3 18
Վէթաֆա	2 37 / 2 41	4 20 / 4 23
Զէրմէնմաֆատ	3 14 / 3 19	5 02 / 6 51
ՐՈՒՍՃՈՒՔ (Պլ-ֆէ) էյբ.	3 56	5 54

ՍԻԼԻՍԹՐԻԱ-ԻՍԿԻԹԻՊ-ՄԻԹՐՕՎԻՏՍԱ ԽԱԹԹԸ ՀԱՐԼԻՔԷԹ ՎԷ ԱՎՏԷԹԻ

Սիլիսթրիա-Իսկիթիպ հարէքէթը իւրն Բրէն *	Թրէն Ն. 522 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
ՍԻԼԻՍԹՐԻԱ (Պլ-ֆէ)	6 40
Թօրսին	7 8
Լամամօվօ	8 34
Գարասուլի	9 1
Կիւմէնճէ (Հ-ԼԲ)	9 26
Կէօրկէլի	10 27
Միրովճ	11 25
Սթրանիցա (Հ-ԼԲ)	11 42
Էյ-բրէտ	12 31
Տէմիր-Գարու (Պլ-ֆէ) հարէքէթը	12 56
Բրիվօլաք	2 04
Վէլիցիանօ Կրատատ	3 7
Բէօրրիւլիւ	4 30
Զէլէնիգ	5 38
Իսքիւպ Պլ-ֆէ էյ-բրէտ	6 34

Միթրովիցա-Սիլիսթրիա հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 621 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
Միթրովիցա-Պլ-ֆէ էյբ	8 53
Բրիչթինա	10 11
Լիպլիան	11 15
Վէրիսովիչ	12 10
Գասիանիք	1 8
Ի. էլսման	1 44
ԻՍԿԻԹԻՊ (Պլ-ֆէ) էյբ	2 45

Թրէն Ն. 52 Մէրիրէլէր

Թրէն Ն. 622 Մէրիրէլէր	---պ-հ
ՀԱՐԼԻՔԷԹ *	
ԻՍԿԻԹԻՊ (Պլ-ֆէ)	6 9
Զէլէնիկօ	7 27
Բէօրրիւլիւ	8 48
Վէնէցիանօկրատատ	10 6
Բիրիվօլաք	11 14
էյ-բրէտ	12 7
ՏԷՄԻՐ ԳԱԲՈՒ Պլ-ֆէ հարէքէթը	12 22
Սթրանիցա	1 29
Միրովճ	1 41
Կէօրկէլի	2 40
Կիւմէնճէ	3 40
Լիպլիան	4 54
Բրիչթինա	5 28
Լամամօվօ	5 22
Թօրսին	6 18
ՍԻԼԻՍԹՐԻԱ (Պլ-ֆէ) էյբ.	

* Պու Թրէն՝ Միթրովիցատան կէլէն 621 նումէրօլու Թրէնի գարբրար։

ԹԸՐՆՕՎԱ-ԵԱՄՊՈԼԸ ԽԱԹԹԸ ՀԱՐԼԻՔԷԹ ՎԷ ԱՎՏԷԹԻ

Թրէնովա-Եամպոլ հարէքէթը իւրն Բրէն *	Թրէն Ն. 322 Մ-ՐԻՐԷԼԷՐ
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
ԹԸՐՆՕՎԱ (Պլ-ֆէ)	1 3
Դարապատրնար	1 51
Պանէ-Մահալլէսի	3 2
Եէնի Զագրա	4 17
Դրբմանլը	5 15
ԵԱՄՊՈԼՈՒ էյ-բրէտ	6 11

Եամպոլ-Թրնավա հարէքէթը իւրն Բրէն **	Թրէն Ն. 321 Մէրիրէլէր
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	---պ-հ
ԵԱՄՊՈԼՈՒ	7 —
Դրբմանլը	8 6
Եէնի Զագրա	9 14
Պանէ-Մահալլէսի	10 29
Դարապատրնար	11 35
ԹԸՐՆՕՎԱ (Պլ-ֆէ)	12 15

Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կէլէն 122 նումէրօլը վէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 121 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

* Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը վէ Սարբմպէյէ կիթմէք իւզրէ Էսիրնէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

** Պու Թրէն՝ Էսիրնէյէ կիթմէք իւզրէ Սարբմպէյէտէն կէլէն 121 նումէրօլը, վէ Սարբմպէյէ կիթմէք իւզրէ Էսիրնէյէտէն կէլէն 122 նումէրօլը Թրէնլէրի Թրինօվատա գարբրար։

ՐՈՒՍՃՈՒՔ-ՎԱՐՆԱ ԽԱԹԹԸ

Ռուսճուք-Վարնա հարէքէթը իւրն Բրէն	Թրէն Ն. 401 Բ-ՐԲ	Թրէն Ն. 421 Մ-ՐԻՐԷԼԷՐ
ՀԱՐԼԻՔԷԹ	էյբ-պ-հ / ---պ-հ	էյբ-պ-հ / ---պ-հ
ՐՈՒՍՃՈՒՔ (Պլ-ֆէ)	11 10	7 —
Զէրմէնմաֆատ	11 52 / 11 57	7 49 / 8 54
Վէթաֆա	11 34 / 12 36	8 46 / 8 49
Բաղրատ	1 32 / 1 37	10 02 / 10 20
Ըզդրլար	2 19 / 2 21	11 13 / 11 16
Շէյթանճը (Պլ-ֆէ)	3 2 / 3 20	12 7 / 12 36
Շումլա-Բօտ	4 6 / 4 11	1 28 / 1 43
Բրաֆտաֆ	5 4 / 5 6	2 43 / 2 48
Կէպէնէկ	6 3 / 6 5	3 53 / 3 56
ՎԱՐՆԱ	6 37	4 32

Մ-ԼՀ-ՂԸ. — Նումէրօ 401 վէ 402 բօսթա գաթարլարը՝ Եամպոլդ հէր հաֆթանընն չարշէնպէ վէ ճումաա իրթէսի կիւնլէրի իչլէր։

Նումէրօ 421 վէ 422 մոխթէլիֆ գաթարլար՝ հէր հաֆթանընն բազար, իրթէսի. սալը, բէնճշէնպէ վէ ճումաա վէ բազար կիւնլէրի իչլէր։

ԲՈՒՄԷԼԻ ՇԸՄԷՆՏԸՖԷՐԼԷՐԻՆԵՆ ԻՇԼԷՏԻՃԻ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ